

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آشنایی اجمالی با پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با اهتمام به «تعمیق و توسعه دانش‌های اسلامی» و «تبیین باور، بینش و ارزش‌های اسلامی و انقلابی» و به‌منظور افق‌گشایی‌های علمی، نواندیشی دینی و رویکرد روش‌مند و نظام‌یافته به حوزه معرفت دینی تشکیل یافته است. این مجموعه با پشتوانه دو دهه فعالیت مستمر در عرصه علوم اسلامی و انسانی و با بهره‌مندی از اساتید حوزه و دانشگاه و محققان فاضل و نواندیش حوزه علمیه، تلاش دارد به عنوان «نماد روشنفکری حوزه» به تولید اندیشه مترقی دینی و پشتیبانی نظری از نظام اسلامی بپردازد. یکی از مراکز وابسته به این پژوهشگاه، پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی است که با آن آشنا می‌شویم.

فلسفه

گروه
فلسفه

گروه کلام
اسلامی

گروه فلسفه
اخلاق

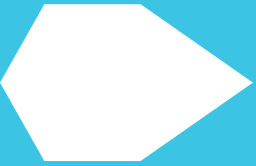
فهرست مطالب

کلیات	۵
معرفی شورای پژوهشی	۷
معرفی گروه‌های پژوهشی و کارنامه فعالیت‌ها	۹
همکاری‌ها	۵۱
فصلنامه نقد و نظر	۵۶
فناوری اطلاعات	۵۹
نشان‌ها و افتخارات	۶۱

پژوهشکده مصوب شورای گسترش آموزش عالی با سه گروه

بی‌تردید در قلمرو مباحث نظری، چالش عمده و بنیادین هر جامعه‌ای به‌ویژه جامعه دینی، مواجهه آن با مسائل فلسفی و دینی است؛ زیرا قوام یک جامعه همواره به بنیان‌های فکری و عقیدتی آن است و اضمحلال و نابودی آن نیز به سست شدن همان بنیان‌هاست؛ از این‌رو همواره پایه‌های فکری جامعه به شیوه‌های مختلف و اغلب در قالب شبهات فلسفی و کلامی از سوی معاندان و منکران مورد هجوم قرار گرفته است که البته در حال حاضر با توجه به تشکیل حکومت دینی در جامعه ما این هجوم دوچندان شده و جهت‌گیری‌های سیاسی و فرهنگی نیز پیدا کرده است. عالمان، به‌ویژه متکلمان و حکیمان مسلمان عمده‌ترین وظیفه علمی و نظری خویش را تبیین و تفسیر درست بنیان‌های فکری جامعه و نیز دفاع از حریم آنها در برابر شبهات می‌دانسته‌اند و این وظیفه‌ای است که امروزه بیش از پیش بر دوش عالمان دینی و حوزه‌های علمیه سنگینی می‌کند؛ به‌ویژه اگر به این نکته بسیار مهم نیز توجه کنیم که تردیدها و شبهاتی که در عصر حاضر متوجه بنیان‌های اعتقادی و باورهای دینی است و ذهن جامعه ما به‌ویژه جوانان را به خود مشغول کرده است، در قالبی کاملاً متفاوت و با شیوه‌های بسیار متمایز با گذشته طرح می‌شود. بدین ترتیب، پاسخ‌گویی و مواجهه با چنین وضعیتی، مستلزم تنسیق و تبیین میراث گران‌بهای گذشته در قالبی تازه و به‌دست‌آوردن توانایی‌های جدید در پاسخ‌گویی به شبهات و نقد و بررسی مسائل جدید فکری است.

پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی وابسته به پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی به‌منظور تبیین و معرفی آموزه‌های نظری اسلام با رویکرد عقلی-نقلی، بازشناسی و بازسازی میراث فلسفی و کلامی و پاسخ‌گویی به شبهات فکری، در سال ۱۳۷۳ تأسیس گردید. در سال‌های اخیر افزون بر پژوهش در موضوعات فکری روز، میراث غنی متفکران مسلمان و کاربست روش‌های جدید پژوهشی در عرصه علوم اسلامی جهت غنابخشی به مطالعات بنیادی، چندین طرح بزرگ پژوهشی نظیر «اندیشه‌نامه متکلمان امامیه» را به اجرا گذاشته است. همچنین توجه به حوزه‌های مهم فکری و کاربردی و مورد نیاز مانند «فلسفه اخلاق» و «فلسفه نفس» و نیز انجام مطالعات تطبیقی در عرصه «دین و عقل» و «دین و دانش‌های زبانی»، از برنامه‌های برجسته این پژوهشکده به شمار می‌آید. بررسی و توانمندسازی فلسفه اسلامی و برقراری نسبت آن با نیازهای اجتماعی و سیاسی و نیز نوسازی کلام شیعه به منظور حضور فعال‌تر در مواجهه با اندیشه‌های رقیب، از جمله محورهای مورد توجه در برنامه‌های حال و آینده است.

كليات

ب) اهداف، سياست‌ها و وظائف

اهداف

- ◀ تبیین و تنقیح مبانی و چارچوب‌های نظری فلسفه و کلام اسلامی به منظور توسعه و توان‌مندسازی آنها، به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای فردی و اجتماعی؛
- ◀ بازشناسی و تبیین نظام‌مند آموزه‌های نظری اسلام؛

الف) ساختار سازمانی پژوهشکده

ارکان سازمانی پژوهشکده به شرح زیر است:

۱. ریاست پژوهشکده؛
۲. شورای پژوهشی؛
۳. گروه‌های پژوهشی؛
۴. اداره پژوهش.

- ◀ دفاع عقلانی از آموزه‌های اسلامی و پاسخ‌گویی به شبهات فلسفی و کلامی؛
- ◀ نوآوری در بیان آموزه‌های اسلامی و فهم‌پذیرساختن آن متناسب با سطوح گوناگون مخاطبان.

سیاست‌ها

- نگاه عالمانه و منطقی به مباحث فکری و اهتمام به بررسی‌های علمی و معقول و اجرای پژوهش‌های کارآمد؛
- پای‌بندی به مبانی اصیل اسلامی و توجه به آسیب‌شناسی‌های پژوهشی و پرهیز از التقاط‌گرایی، جمود فکری و سطحی‌نگری در حوزه تفکر؛
- مخاطب‌شناسی و تطبیق محتوای پژوهش با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان؛
- توجه به شبهات و مسائل جدید فلسفی و کلامی؛
- اهتمام به بررسی مقتضیات دین و دین‌داری انسان معاصر؛
- برخورد فعال در حوزه مسائل فلسفی و کلامی و نظریه‌پردازی به جای برخورد انفعالی؛
- اهتمام به ارتباط و تعامل با اندیشمندان و فرهیختگان و استفاده از توانایی و دستاوردهای

- آنان در زمینه فلسفه و کلام اسلامی در جهت انجام وظایف و فعالیت‌های پژوهشی؛
- استفاده از ادبیات روزآمد و تأثیرگذار در ارائه دستاوردهای پژوهشی؛
  - تلاش در جهت تأثیرگذاری فکری و تقویت پایه‌های معنوی مخاطبان؛
  - تخصصی‌کردن حوزه‌های پژوهشی مربوط به فلسفه و کلام اسلامی؛
  - تعیین اولویت‌های پژوهشی با توجه به ضرورت‌ها و نیازها؛
  - بهره‌گیری از دستاوردهای علوم و معارف بشری همراه با نگرش انتقادی به کاستی‌ها و ناهماهنگی‌های آن با اندیشه اسلامی؛
  - اولویت دادن به فعالیت‌های گروهی و هم‌اندیشی در حوزه مطالعات فلسفی و کلامی؛
  - رعایت معیارها و استانداردهای علمی و به‌کارگیری روش‌ها و ابزارهای نوین در پژوهش‌های فلسفی و کلامی.

وظایف

- بازنگاری اندیشه فلسفی و کلامی و بسط آن در جهت توانمندسازی اندیشه‌های فلسفی و کلامی؛

۱. پرداختن به مسائل بنیادی و مبانی نظری فلسفه و کلام با هدف عمق بخشیدن به مباحث دینی؛
  ۲. ترجمه آثار مهم و تأثیرگذار فلسفی و کلامی به منظور غنابخشی به مباحث فلسفی و کلامی؛
  ۳. بررسی و نقد سنت‌های فلسفی و کلامی مختلف با هدف تبیین بهتر آموزه‌های اسلامی؛
  ۴. مطالعه، تحقیق و اجرای طرح‌های پژوهشی در زمینه نظام عقیدتی اسلام؛
  ۵. شناسایی شبهات فلسفی و کلامی و فراهم آوردن پاسخ‌های مناسب؛
  ۶. شناسایی مخاطبان مختلف و بیان آموزه‌های اسلامی متناسب با نیازهای آنان؛
  ۷. ایجاد گروه‌های تخصصی به منظور اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی؛
  ۸. ایجاد زمینه گفت‌وگو یا اقتراح میان متفکران مسلمان و برگزاری همایش‌هایی با موضوعات فلسفی و کلامی؛
  ۹. شناسایی و جذب محققان و حمایت از پژوهشگران حوزه‌های علمیه در زمینه فلسفه و کلام با هدف زمینه‌سازی برای رشد و اعتلای آنان؛
  ۱۰. فراهم کردن منابع مطالعاتی و زمینه‌سازی برای تسهیل پژوهش‌ها در حوزه فلسفه و کلام اسلامی؛
  ۱۱. فراهم آوردن زمینه رشد و ارتقای دانش و توانایی
۱۲. اطلاع‌رسانی به حوزه‌های علمیه در زمینه پرسش‌ها و چالش‌های نوپیدای جامعه اسلامی در حوزه فلسفه و کلام؛
  ۱۳. ارتباط و همکاری با سازمان‌ها، نهادها، شخصیت‌ها و نخبگان فرهنگی و مؤسسه‌ها و مراکز علمی، پژوهشی و اجرایی به منظور پیشبرد اهداف پژوهشکده؛
  ۱۴. برقراری ارتباط فعال و سازنده با دیگر پژوهشکده‌ها و واحدهای زیرمجموعه پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با هدف برقراری هماهنگی، اجرای طرح‌های مشترک و جلوگیری از انجام کارهای موازی و تکراری.

معرفی شورای پژوهشی

معرفی شورای پژوهشی

شورای پژوهشی پژوهشکده فلسفه و کلام، با هدف ارتقا و پیشبرد طرح‌های پژوهشی پژوهشکده، با عضویت اندیشمندان و صاحب‌نظران عرصه فلسفه و کلام اسلامی تشکیل گردیده است. این شورا مهم‌ترین رکن برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت پژوهشکده می‌باشد و تمام برنامه‌های پژوهشی با هم‌فکری و تأیید آن به سرانجام می‌رسد. شورای پژوهشی افزون بر راهبری و نظارت طرح‌های پژوهشی در تأیید و ارتقای نیروی انسانی پژوهشکده اعم از اعضای هیئت علمی، کارشناسان و محققان و پژوهشگران مشارکت فعال دارد. برخی از وظایف این شورا عبارت‌اند از:

۱. مطالعه، بررسی و تأیید برنامه‌های پیشنهادی گروه‌های پژوهشی؛
۲. مطالعه، بررسی و تأیید طرح‌های اجمالی و تفصیلی (ظرف مدت معین)؛
۳. بررسی پرونده اعضای هیئت علمی جهت جذب و ارتقا؛
۴. تأیید و ارزشیابی نهایی اثر جهت چاپ پیش از تأیید نهایی توسط شورای عالی پژوهش؛
۵. تأیید شرایط حسن انجام کار؛
۶. تأیید ناظر علمی با پیشنهاد مدیر گروه؛

... و

معرفی گروه‌های پژوهشی
و کارنامه فعالیت‌ها

معرفی گروه‌های پژوهشی و کارنامه فعالیت‌ها

- ◀ گروه فلسفه
- ◀ گروه کلام اسلامی
- ◀ گروه فلسفه اخلاق

اشاره

ساختار فعالیت‌های پژوهشی در هر یک از گروه‌ها به سه صورت نظام یافته است. بخش اول فعالیت‌ها به طور معمول در قالب «تک‌نگاری‌ها» (تألیف و ترجمه) صورت می‌پذیرد. مراد از تک‌نگاری‌ها پژوهش‌هایی هستند که محققان در موضوعات مستقل متناسب با اهداف پژوهش‌کننده و نیازهای فکری جامعه به صورت انفرادی انجام می‌دهند. اما در سال‌های اخیر فعالیت‌های علمی و پژوهشی به سمت کارهای بلندمدت و جمعی حول محورهای اساسی انجام می‌پذیرد و بخش اعظم فعالیت‌ها در قالب طرح‌های کلان با عنوان «کلان طرح» پی‌گرفته می‌شود و یکی از اولویت‌های تصویب طرح‌های پیشنهادی نیز همسویی آنها با کلان طرح‌هاست. کلان طرح‌ها پژوهش‌هایی هستند که گروهی از محققان زیر یک موضوع کلان صورت می‌دهند. کلان طرح‌ها گنجایش کارهای متنوع و مختلف پژوهش از قبیل تألیف، ترجمه، تدوین، مجموعه مقالات، نشست‌های علمی، مصاحبه و... را دارند و با هدف تحقیق بنیادین و روزآمد جهت پربارترکردن میراث فکری و فرهنگی موجود و با هدف بازگشایی، طرح مباحث جدید، کشف قلمروهای طی نشده و نظریه‌پردازی و پیش‌برد علوم به همراه کشف و فعلیت‌بخشیدن به استعدادهای نهفته محققان و ارتقای سطح کیفی معلومات آنان و ایجاد شور و نشاط علمی در حوزه تحقیق و پژوهش طراحی و اجرا می‌شوند. سومین صورت فعالیت‌ها «نشست‌ها و گفت‌وگوهای» هستند که درباره برخی موضوعات کلان برگزار شده و محصولات آنها به صورت مجموعه گفت‌وگوهایی به چاپ می‌رسد.

گروه فلسفه

منفی را نقد کرد. افزون بر این، با مقایسه سنت‌های فلسفی اسلامی و غربی می‌توان نقاط قوت و ضعف هر یک را آشکار کرده و به افق‌های جدیدی دست یافت و سپس در جهت پیشبرد تمدن اسلامی به کار بست.

بر این اساس، گروه فلسفه طرح‌های کلانی را متناسب با اهداف فوق طراحی کرده و به مرحله اجرا گذاشته است؛ از این جمله می‌توان به کلان‌طرح «**توانایی‌های فلسفه اسلامی و ربط و نسبت آن با حیات اجتماعی و سیاسی**» اشاره کرد. هدف از اجرای این طرح کلان، بررسی این مسئله است که آیا فلسفه اسلامی صرفاً به تفکر انتزاعی و نظری پرداخته و باید پردازد یا اینکه وارد حوزه‌های اجتماعی و سیاسی نیز شده است و باید بشود؛ و آیا اساساً توانایی و قابلیت ورود به چنین حوزه‌هایی را دارد؟

یکی دیگر از طرح‌های کلان در گروه فلسفه، «**رابطه نفس و بدن**» است. این کلان‌طرح که در دو حوزه «علم النفس اسلامی» و «فلسفه ذهن» غربی اجرا می‌شود، می‌کوشد با بررسی و معرفی نظریه‌های جدید فیلسوفان تحلیلی درباره ذهن و ارائه نظام‌های علم النفس

فلسفه، به عنوان یکی از مؤلفه‌های تمدن بشری، از همان سده‌های نخستین در تمدن اسلامی حضوری پررنگ داشته است و به عنوان شاخه‌ای از معرفت که با روش عقلی در جست‌وجوی حقیقت است، در جهان اسلام متناسب با شرایط و اوضاع جامعه اسلامی، به شکل فلسفه اسلامی درآمده و اکنون بخشی از سنت فکری - فرهنگی تمدن اسلامی را تشکیل می‌دهد.

گروه فلسفه پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی با اذعان به اینکه پیشرفت هر فرهنگ و تمدنی بدون توجه به میراث سنتی آن و بهره‌گیری از نوآوری‌ها و پیشرفت‌های دیگران امکان‌پذیر نیست، در دو حوزه فلسفه اسلامی و فلسفه غرب فعالیت می‌کند. این گروه با اجرای طرح‌های پژوهشی در حوزه فلسفه اسلامی در صدد پرتوافکنی و احیای میراث فکری فیلسوفان مسلمان است. بررسی زوایای تاریک و روشن کردن لوازم دیدگاه‌ها و بسط و اصلاح نظریه‌های مطرح در فلسفه اسلامی از مهم‌ترین اهداف گروه فلسفه است. در حوزه فلسفه غرب نیز با بررسی حاصل‌قرن‌ها تلاش فیلسوفان مغرب‌زمین می‌توان از نکات مثبت بهره برد و نکات

فیلسوفان مسلمان، با عرضه مسائلی که امروزه در فلسفه ذهن مطرح است، پاسخ فیلسوفان مسلمان را بیابد و تقریری نو از علم النفس اسلامی ارائه دهد.

بحث و بررسی بسیار قرار گرفته است. از آنجا که به این بحث اساسی در آموزه‌های دینی ادیان الهی نیز بسیار پرداخته شده است و با جاودانگی

انسان و کیفیت معاد او در هم تنیده است، پرداختن به چند و چون این مسئله دینی و فلسفی دغدغه بسیاری از متفکران بوده است. امروزه در غرب، نظریه‌های جدیدی از جمله دوگانه‌انگاری و مادی‌انگاری و دیدگاه تقوم در تبیین مسئله نفس و بدن مطرح شده است که بررسی انتقادی و تطبیقی این نظریه‌ها با نظریه‌های فیلسوفان و متکلمان مسلمان، دغدغه جدی کلان‌طرح رابطه نفس و بدن است. در همین

راستا، پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی در اسفندماه ۱۳۸۹ به برگزاری «همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن» همت گماشت که با استقبال

همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن

مسئله نفس و بدن از اساسی‌ترین بحث‌ها در حوزه انسان‌شناسی فلسفی است که از دیرباز هم در میان فیلسوفان مسلمان و هم فیلسوفان مغرب‌زمین مورد

الف، کلان طرح‌ها

۱. کلان طرح «فلسفه زبان و علم اصول»

تعامل فکری میان سنت‌ها و حوزه‌های فکری مختلف و سنجش و مقایسه آنها بسیار سودمند است، به‌ویژه از این جهت که می‌توان در فرایند تعامل و تضارب آرا به نتایج نوین در جهت شناخت ضعف‌ها و توانایی‌های سنت‌های فکری اصیل دست یافت. بی‌تردید علم اصول فقه از غنی‌ترین میراث‌های حوزه‌های علمیه شیعه است. بخش مهمی از این علم مربوط به تهیه و تنظیم قواعد عام زبانی استنباط حکم شرعی از دلیل لفظی است. این بخش که بسیار غنی و در عین حال ناشناخته است، تاکنون به شایستگی عرضه نشده است.

پرشور فیلسوفان و اندیشمندان داخل و خارج مواجه شد و برگزیده مقالات ارائه شده در این همایش در هفت مجلد به چاپ رسید. همچنین در ادامه این کلان طرح در اسفندماه ۱۳۹۸، «همایش بین‌المللی جاودانگی نفس در اسلام و مسیحیت» نیز با حضور متفکران داخلی و خارجی برگزار خواهد شد. در این راستا تاکنون چندین پیش‌نشست نیز با حضور صاحب‌نظران برگزار شده است. کلان طرح «فلسفه زبان و علم اصول» نیز با توجه به وجود موضوعات مشترکی در بخش مباحث الفاظ علم اصول و شاخه فلسفه زبان در فلسفه تحلیلی، مقایسه این دو دسته مباحث و آشکار ساختن نقاط قوت و ضعف هر طرف را هدف خود قرار داده است. برنامه‌های گروه علمی فلسفه در قالب کلان طرح‌های موضوعی و همچنین برگزاری نشست‌ها و گفت‌وگوهای علمی تنظیم شده است.

- تألیف کتاب در قالب پروژه‌های تحقیقی در باب موضوعات مختلف فلسفی مربوط به حوزه زبان به صورت سنجش و مقایسه؛
- برگزاری نشست‌های علمی و میزگردهایی با محوریت فلسفه تحلیلی و علم اصول؛
- طرح پرسش و اقتراح از صاحب‌نظران به‌منظور استفاده از آرای گوناگون.

طرح‌های فعال این کلان طرح:

۱. نظریه معنای دیویدسون، علی صبحی؛
۲. انتساب باورو دیدگاه ارجاعی، احمدرضا همتی؛
۳. اسم‌های اشاره و ضمائر در فلسفه زبان، ساجد طیبی؛
۴. نشانگری صلب و ضرورت، ساجد طیبی؛
۵. معناشناسی واژگان، مصطفی مهاجری؛
۶. استدلال‌های کریپکی برای نظریه حکایت مستقیم، هاشم مروارید؛
۷. بررسی و نقد دیدگاه کریپکی درباره پیروی از قاعده شکاکیت معنایی و امتناع زبان خصوصی، حعفر مروارید؛
۸. تحلیل متعلق امر، علیرضا محمدی؛
۹. مجموعه مقالات فلسفه تحلیلی (ترجمه)، گروه مترجمان؛
۱۰. درآمدی بر فلسفه نظریه احتمالات، محمود مروارید.

نکته دیگر این‌که در سنت فلسفی مغرب‌زمین چندی است که فیلسوفان در باب زبان و ربط و نسبت آن با واقعیت و ذهن تحقیقاتی کرده و به نتایجی نیز دست یافته‌اند و این دستاوردها امروزه مورد توجه عالمان رشته‌های علوم انسانی است. از این رو سنجش و مقایسه این دو حوزه مهم فکری از منظر فلسفی می‌تواند به تعامل این دو حوزه و بهره‌گیری علم اصول از حوزه‌های معرفتی ناظر به زبان منتهی شده و به بالندگی و توان‌مندسازی آن در جهت تولید علم و نظریه‌پردازی بینجامد. برای تحقق چنین هدفی، کلان طرح «فلسفه زبان و علم اصول» برنامه‌ریزی شده و به مرحله اجرا در آمده است که به برخی از مراحل آن اشاره می‌شود:

- تهیه مجموعه مقالات تألیفی و ترجمه‌ای در دو سطح:

- الف) معرفی چشم‌اندازها، کلیات و قلمرو مباحث زبانی در علم اصول و فلسفه تحلیلی؛
  - ب) ورود به مباحث مهم فلسفی که در این دو حوزه طرح شده‌اند؛ از قبیل مسئله معنا، دلالت، قصد، وضع، افعال گفتاری و...؛
- ترجمه کتاب‌های اصلی و تأثیرگذار فلسفه تحلیلی جهت انتقال درست و صحیح این مکتب و بومی‌سازی آن؛

۱۱. مجموعه گفت‌وگوها و نشست‌های فلسفه زبان و علم اصول؛

۲. کلان‌طرح «رابطه نفس و بدن»

ماهیت نفس و شناخت آن به دلیل نتایج مهمی که بر آن بار می‌شود همواره مورد توجه فیلسوفان بوده است، اما در سال‌های اخیر ذهن [mind] و فرایندهای ذهنی و ماهیت آن توجه بسیاری از فیلسوفان مغرب‌زمین را به خود جلب کرده است تا آنجا که قرن بیست‌ویکم را قرن فلسفه ذهن نامیده‌اند و تلاش می‌شود مسائل فلسفی مهم با توجه مجدد به مسئله ذهن حل شود. بدین لحاظ کلان‌طرح «فلسفه نفس» تهیه شده است. برخی از کارهای علمی - پژوهشی که در درون این کلان‌طرح پیش‌بینی شده است عبارتند از:

الف) کتاب‌شناسی توصیفی فلسفه نفس؛

ب) فرهنگ اصطلاحات علم النفس اسلامی و فلسفه

نفس معاصر غربی؛

ج) تاریخ علم النفس اسلامی؛

د) درآمدی بر علم النفس اسلامی؛

ه) علم النفس اسلامی حکمای مسلمان؛

و) پرداختن به آثار اصلی فلسفه نفس جدید.

برخی از طرح‌های فعال این کلان‌طرح:

۱. برون‌گرایی در محتوای حالات ذهنی، محمود مروارید؛

۲. مسئله آگاهی در فلسفه ذهن، یاسر پوراسماعیل؛

۳. ماجولاریتی و قوای ذهن، یاسر پوراسماعیل؛

۴. کیفیات ذهنی، احمد رضا همتی و یاسر پوراسماعیل.

۵. بررسی نظریه‌های این‌همانی شخصی، سید جابر موسوی‌راد؛

۶. در تاریخ ۱۳۹۷/۰۸/۲۴ مصادف با روز بزرگداشت علامه طباطبایی و با حضور جمعی از استادان، اندیشمندان و علاقه‌مندان به فلسفه اسلامی، از بیست اثر این کلان‌طرح رونمایی شد.

۷. مطالعه تطبیقی نوخاسته‌گرایی وجودشناختی در فلسفه ذهن معاصر و نظریه حدوث جسمانی نفس ملاصدرا؛

۸. آموزه معاد جسمانی در حکمت متعالیه، سیدیدالله یزدان‌پناه.

۳. کلان‌طرح «توانایی‌های فلسفه اسلامی و ربط و

نسبت آن با حیات سیاسی-اجتماعی»:

این طرح در پی تأکید مقام معظم رهبری در جمع بعضی از فرهیختگان مبنی بر تبیین و تعیین ربط و نسبت فلسفه اسلامی با حیات اجتماعی-سیاسی، شکل گرفت

- اجرای طرح‌های پژوهشی با موضوع «توانایی‌های فلسفه اسلامی و ربط و نسبت آن با حیات اجتماعی-سیاسی»؛
- تألیف و ترجمه مجموعه مقالات؛
- برگزاری نشست‌ها و گفت‌وگوهای علمی.

طرح فعال این کلان طرح:

۱. تأثیر طبیعیات بر فلسفه اولی، سعید انواری؛
۴. کلان طرح «در جست و جوی عرفان اهل بیت (علیهم السلام)»
با نظر به گسترش روزافزون عرفان‌های کاذب در دوره

و طرح تفصیلی آن تهیه و مراحل اجرایی آن مشخص گردید. این طرح بر آن است تا توانایی‌ها و کاستی‌های فلسفه اسلامی و به‌ویژه نسبت آن با حیات بشری را مشخص سازد. برای رسیدن به این مقصود در مرحله نخست باید دید ماهیت و حقیقت فلسفه اسلامی چیست و از واژه «فلسفه اسلامی» چه چیزی اراده می‌شود. برای تحقق هدف یاد شده و پیشبرد موضوع، کارهای متعددی به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

- اجرای طرح‌های پژوهشی با موضوع «چیستی فلسفه اسلامی» و موضوعات مربوط به آن؛

۲. همایش معنویت‌های نوظهور؛ شاخصه‌ها و نقدها؛ دبیرخانه همایش مستقر در پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی.
۳. تولید محتوای ترجمه کتاب: ind Over Machine: The Power of Human Intuition and Expertise in the Era of the Computer به قلم یاسر خوشنویس
۴. تولید محتوای ترجمه کتاب: Being-in-the-World: A Commentary on Heidegger's Being and Time. به قلم آقایان علی ملک محمدی و عمار کلانتر
۵. تولید محتوای ترجمه کتاب: Martin Heidegger's Path of Thinking (Contemporary Studies in Philosophy and the Human Science) به قلم مجتبی درایتی.
۶. «درآمدی بر چیستی عاطفه و عاطفه‌گرایی از منظر حکمت متعالیه»؛ خانم زینب السادات میرشمسی.
۷. «بررسی تطبیقی مبنای‌گرایی بونجور و مبنای‌گرایی حکمت متعالیه»؛ عیسی موسی‌زاده و مهدی عباس‌زاده.
۸. تدوین کتاب درسی نفس‌شناسی (برگرفته از ۷ مجلد مقالات برگزیده همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و معاصر و رواج شبهه‌های گوناگون، ضرورت توجه بیشتر به سنت عرفان ناب شیعی و معرفی آن به نسل‌های جدید احساس می‌گردد. این کلان‌طرح با هدف معرفی عرفان اصیل اسلامی و آسیب‌شناسی عرفان‌های نوظهور در گروه فلسفه طراحی شده است.

طرح‌های فعال این کلان طرح

۱. تصویر امامان شیعه در متون زهد و تصوف نخستین؛
۲. چیستی عرفان شیعی؛
۳. تصویر دوازده امام و خلفا در آثار ابن عربی و شاگردانش؛

ب) تک‌نگاری‌ها

۱. درآمدی بر انسان‌گرایی در غرب، محمدهادی طلعتی؛
۲. نامه‌ای در باب امانیسم، اثر مارتین هایدگر، ترجمه و مقدمه، ابراهیم علی‌پور؛ (در دست انتشار)
۳. قلمروهای هستی در فلسفه تحلیلی، محمدامین احمدی؛ (در دست انتشار)

ج) طرح‌های قطبی

۱. «همایش بین‌المللی جاودانگی نفس در اسلام و مسیحیت»؛ دبیرخانه همایش مستقر در پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی.

- مسئله نفس و بدن)؛ به قلم آقای یاسر پوراسماعیل
۹. مطالعه تطبیقی نوخاسته‌گرایی وجودشناختی در فلسفه ذهن معاصر و نظریه حدوث جسمانی نفس ملاصدرا؛ به قلم یاسر خوشنویس و فهیمه شریعتی.
۱۰. فلسفه پزشکی، به قلم احمد رضا همتی مقدم.

د) موظفی همکاران هیئت علمی

۱. رابطه ملکات و فضایل از دیدگاه ملاصدرا، ابراهیم علی پور.
۲. بررسی دیدگاه‌های علامه طباطبایی در خصوص رابطه نظر و عمل؛ ابراهیم علی پور.
۳. تولید محتوای کتاب تبیین عقلی و نقلی خیرخواهی خداوند با تاکید بر آراء علامه طباطبایی؛ سعید روستا آزاد.
۴. تصویر امامان شیعه در متون زهد و تصوف نخستین.
۵. چیستی عرفان شیعی.
۶. تصویر دوازده امام و خلفا در آثار ابن عربی و شاگردانش.

ه) نشست‌های علمی و کرسی‌های ترویجی

۱. «چیستی فلسفه اسلامی» با حضور آیت‌الله جوادی آملی ۱۳۸۳؛ استاد غلامرضا فیاضی (دو جلسه)
- ۱۳۸۳؛ استاد حسین غفاری (دو جلسه) ۱۳۸۳؛ استاد مصطفی ملکیان (دو جلسه) ۱۳۸۳؛ استاد

- غلامرضا اعوانی ۱۳۸۳؛ استاد سید محمد مهدی میرباقری ۱۳۸۳؛ استاد سید جعفر سیدان ۱۳۸۳؛ استاد غلامحسین ابراهیمی دینانی ۱۳۸۳.
۲. «اسلام و نیازهای انسان معاصر» و «انسان دوره مدرنیته و نیازهای او» با حضور دکتر محمد لگنهاوزن (دو جلسه) و استاد مصطفی ملکیان (دو جلسه).
۳. «توانایی‌های سیاسی- اجتماعی فلسفه اسلامی» با حضور استادان مصطفی ملکیان (دو جلسه)، دکتر محمد لگنهاوزن و دکتر حسین غفاری.
۴. «نقد منطق صوری» با حضور دکتر یحیی یثربی ۱۳۸۵؛
۵. «نقد علیت در فلسفه اسلامی» با حضور دکتر یحیی یثربی (دو جلسه) ۱۳۸۵؛
۶. «توانایی‌های فلسفه اسلامی» با حضور استاد مصطفی ملکیان، دکتر محمد لگنهاوزن ۱۳۸۵ و دکتر غلامرضا اعوانی ۱۳۸۵؛
۷. «نقد تعریف فلسفه» با حضور دکتر یحیی یثربی ۱۳۸۵؛
۸. «فلسفه تحلیلی و علم اصول» با حضور استاد مصطفی ملکیان (دو جلسه) ۱۳۸۱؛ استاد صادق لاریجانی ۱۳۸۱ و ۱۳۸۴؛ استاد علی عابدی شاهرودی ۱۳۸۴؛ استاد سید احمد مددی ۱۳۸۴.

▲ کرسی ترویجی «نقد دیدگاه دکتر محمد علی میرمعزی درباره عرفان شیعی»

۹. «فلسفه تحلیلی، نظریه معنا» با حضور دکتر حمید وحید دستجردی (چهار جلسه) ۱۳۸۳؛
۱۰. مصاحبه‌های علمی در راستای «همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله ذهن بدن» با استادان: سیدیدالله یزدان‌پناه، محمدحسین حشمت‌پور، غلامرضا فیاضی، سیدجعفر سیدان، غلامحسین ابراهیمی دینانی؛
۱۱. نشست علمی «نظریه نفس در مکتب تفکیک» با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین آقای محمد بیابانی اسکویی (دی ماه ۱۳۸۷)؛
۱۲. نشست علمی «رابطه علمی میان حالات ذهن و عمل» با حضور دکتر مهدی ذاکری (بهمن‌ماه ۱۳۸۷)؛
۱۳. نشست علمی «محتوای ذهنی و کارکرد زیستی» با

▲ کرسی ترویجی «بررسی نسبت اومانيسم با دين»

- حضور دکتر حسین شیخ‌رضایی (خردادماه ۱۳۸۸)؛
۱۴. نشست علمی «**رابطه نفس و بدن نزد ابن‌سینا و ملاصدرا**» با حضور استاد عبد الرسول عبودیت (دی‌ماه ۱۳۸۷).
۱۵. نشست علمی «**رابطه نفس و بدن از دیدگاه ملاصدرا**» با حضور استاد سیدیدالله یزدان‌پناه (اردیبهشت ۱۳۸۸).
۱۶. نشست علمی «**حقیقت و ویژگی‌های نفس و روح در قرآن کریم**» با ارائه استاد حسن معلمی (اسفندماه ۱۳۸۹).
۱۷. نشست علمی «**نفس و بدن و ارتباط هر یک با دیگری**» با ارائه استاد علی عابدی شاهرودی (اسفندماه ۱۳۸۹).
۱۸. نشست علمی «**رابطه نفس و بدن**» با ارائه استاد غلامرضا فیاضی (اسفندماه ۱۳۸۹).
۱۹. نشست علمی «**اشخاص انسانی بدون نفوس**

غیرمادی» با ارائه شادروان پروفیسور لین رادر بیکر
(اسفندماه ۱۳۸۹).

۲۰. نشست علمی «ماده . صورت‌گرایی و بازگشت
ذهن . بدن: اثبات فلسفی معاد جسمانی نزد
شیخ احمد احسائی» با ارائه حمید ادريس
سماوی (آذرماه ۱۳۸۹).

۲۱. نشست علمی «تحول جوهری نفس و تأثیر آن
بر نفس‌شناسی صدرالمآلهین» با حضور استاد
انتظام (۱۳۸۷):

۲۲. نشست‌های هفتگی «دیدگاه‌های متافیزیکی و
تبیین معاد»: در هشت جلسه:

۲۳. جلسه اول و دوم با عنوان «دیدگاه تقوم و تبیین
تقوم‌گرایانه از معاد» با ارائه محمود مروارید (دی‌ماه
۱۳۸۹):

۲۴. جلسه سوم و چهارم با عنوان «دیدگاه
نوخاسته‌گرایی و تبیین نوخاسته‌گرایانه از معاد» با
ارائه یاسر خوشنویس (دی‌ماه ۱۳۸۹):

۲۵. جلسه پنجم و ششم با عنوان «متافیزیک
حذف‌گرایانه و تبیین ون اینواگن از معاد» با ارائه
محمود مروارید (بهمن‌ماه ۱۳۸۹):

۲۶. جلسه هفتم و هشتم با عنوان «متافیزیک
دوگانه‌انگارانه و تبیین پلنتینگا از معاد» با ارائه

۳۵. نشست علمی «توسعه فلسفه در چشم‌انداز
چهل‌ساله انقلاب اسلامی»؛ دکتر ابراهیم علی‌پور
و دکتر یازلی کرد فیروزجایی (شهریورماه ۱۳۹۷)
۳۶. نشست علمی «توسعه عرفان در چشم‌انداز
چهل‌ساله انقلاب اسلامی»؛ دکتر محمد سوری،
(مهرماه ۱۳۹۷)
۳۷. کرسی علمی ترویجی با عنوان «بررسی تأثیر آیات
قرآن بر اندیشه انسان متعالی ملاصدرا»؛ دکتر
ابراهیم علی‌پور، اردیبهشت ۱۳۹۸.
۳۸. کرسی علمی ترویجی با عنوان «نقد نظریه جورج
طرابیشی در خصوص اسلام قرآن و اسلام
حدیث»؛ دکتر محمد سوری، اردیبهشت ۱۳۹۸.
۳۹. کرسی علمی ترویجی با عنوان «جایگاه علوم عقلی
در توسعه و اسلامی سازی دانش و نقش آن در
تحقق بیانیه گام دوم انقلاب»؛ با ارائه دکتر ابراهیم
علی‌پور.
۴۰. کرسی علمی ترویجی با عنوان «توجه و تأکید بر
عرفان و معنویت برگرفته از تعالیم اهل بیت علیهم‌السلام در
تحقق بیانیه گام دوم انقلاب»؛ با ارائه دکتر محمد
سوری.
- منصور نصیری (بهمن‌ماه ۱۳۸۹)؛
۲۷. نشست علمی «آموزه ابن‌رشدی وحدت عقل
(نفس عاقله) و انکار جاودانگی شخصی» با ارائه
حسن یوسفیان (بهمن‌ماه ۱۳۸۹)؛
۲۸. نشست علمی «تأثرپذیری ساحت عقیدتی از
ساحت‌های غیر عقیدتی با نظریه رابطه نفس
و بدن از دید غزالی» با ارائه زهرا (میترا) پورسینا
(اسفندماه ۱۳۸۹).
۲۹. نشست علمی «جنسیت نفس و عدالت در اسلام»
با ارائه هادی صادقی (اسفندماه ۱۳۸۹).
۳۰. کرسی علمی ترویجی با عنوان «نقد دیدگاه دکتر
محمد علی امیرمعزی درباره عرفان شیعی» با ارائه
دکتر محمد سوری (آذرماه ۱۳۹۵).
۳۱. کرسی علمی ترویجی با عنوان «نگاه متعالی به
انسان در فلسفه ملاصدرا» با ارائه دکتر ابراهیم
علی‌پور (۱۳۹۵).
۳۲. کرسی علمی ترویجی با عنوان «بررسی نسبت
اومانیسیم با دین» با ارائه دکتر ابراهیم علی‌پور
(۱۳۹۵).
۳۳. کرسی علمی ترویجی با عنوان «چیستی عرفان
شیعی»؛ دکتر محمد سوری (آذرماه ۱۳۹۶)
۳۴. نشست علمی «جاودانگی انسان در فلسفه و
الهیات»؛ دکتر رضا اکبری؛ (دیماه ۱۳۹۶)

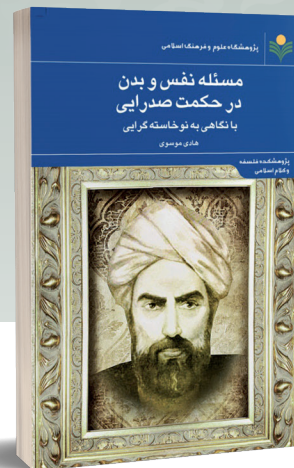
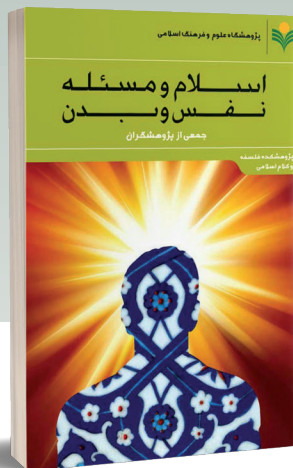
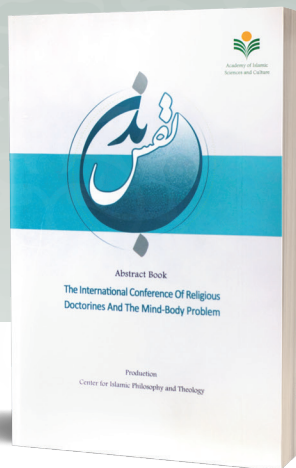

و آثار منتشر شده

۱. فلسفه کانت نقد و بررسی آن / یوسف کرم / محمد محمدرضایی / ۱۳۷۴ و ۱۳۹۰
۲. مبانی فلسفه مسیحیت / اتین ژیلستون / محمد محمدرضایی و سید محمود موسوی / ۱۳۷۵
۳. تفکر دینی در قرن بیستم / عباس شیخ شعاعی و محمد محمدرضایی / ۱۳۷۵
۴. ادراک حسی از دیدگاه ابن سینا، محمد تقی فعّالی / ۱۳۷۶
۵. سرشت کلیت و ضرورت، پژوهشی در فلسفه منطق، عسکری سلیمانی امیری / ۱۳۷۸
۶. سه سنت فلسفی: گزارشی از فلسفه های هندی و چینی، ابوالفضل محمودی / ۱۳۷۸
۷. مابعد الطبیعه، ریچارد تیلور، ترجمه و تحشیه محمد جواد رضایی / ۱۳۷۸
۸. علیت از دیدگاه فیلسوفان مسلمان و فیلسوفان تجربه گرا / عین الله خادمی / ۱۳۸۰
۹. مغالطات، علی اصغر خندان / ۱۳۸۰ (چاپ سیزدهم) / ۱۳۹۶
۱۰. مکاتبات لایب نیتس و کلارک، ایچ. جی. الکساندر، ترجمه علی ارشد ریاحی / ۱۳۸۱
۱۱. عقل و تجربه از نظر اسپینوزا، جی. ایچ. آر. پارکینسن، ترجمه محمدعلی عبداللهی / ۱۳۸۱
۱۲. الهیات اگزیستانسیالیستی / جان مک کواری / مهدی دشت بزرگی / ۱۳۸۲
۱۳. ذهن، مغز و علم، جان آر. سرل، ترجمه و تحشیه امیر دیوانی / ۱۳۸۲
۱۴. افعال گفتاری، جان آر. سرل، ترجمه محمدعلی عبداللهی / ۱۳۸۵
۱۵. تأثیر گناه بر معرفت آدمی از دیدگاه آگوستین، زهرا پورسینا / ۱۳۸۵
۱۶. مأخذشناسی فلسفه غرب (۱)، حسینعلی رحمتی / ۱۳۸۶
۱۷. معنای زندگی، گروه مؤلفان / ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹
۱۸. درآمدی بر چپستی فلسفه اسلامی، مجموعه گفتگوهایی با اساتید فلسفه اسلامی / ابراهیم علیپور / ۱۳۸۹

۱۹. شکاکیت و تعریف شناخت، ترجمه محمدهادی شهاب / ۱۳۸۹.
۲۰. الحاد و از خود بیگانگی، ترجمه سیدابراهیم موسوی / ۱۳۸۹.
۲۱. چکیده مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (انگلیسی)؛ Abstract Book The International Conference Of Religious Doctrines And The Mind-Body Problem / پژوهشکده فلسفه و کلام / ۱۳۸۹.
۲۲. چکیده مقالات نفس و بدن (فارسی) / پژوهشکده فلسفه و کلام / ۱۳۸۹.
۲۳. کتاب‌شناسی توصیفی فلسفه نفس، محمد ملکی / ۱۳۹۰.
۲۴. درآمدی بر فلسفه ذهن، ترجمه مهدی ذاکری / ۱۳۹۰.
۲۵. چپستی فلسفه اسلامی، تألیف یارعلی کرد فیروزجایی / ۱۳۹۰.
۲۶. نظریه‌های مادی‌انگاره ذهن، احمدرضا همتی و علی صبوحی / ۱۳۹۱.
۲۷. فلسفه هنر ابن‌سینا، هادی ربیعی / ۱۳۹۱.
۲۸. کتاب‌شناسی توصیفی مکتب تفکیک، هادی ربانی / ۱۳۹۲.
۲۹. اسلام و مسئله نفس و بدن (گروه مؤلفان) / ۱۳۹۲.
۳۰. مسیحیت و مسئله ذهن و بدن، مجموعه مقالات (گروه مترجمان) / ۱۳۹۲.
۳۱. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد اول): نفس و بدن در متون دینی / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۲.

۳۲. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد دوم): نفس و بدن در فلسفه
مشاء و حکمت متعالیه (۱) / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۲.
۳۳. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد سوم): نفس و بدن در فلسفه
مشاء و حکمت متعالیه (۲) / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۳.
۳۴. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد چهارم): نفس و بدن در الهیات
تطبیقی / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۳.
۳۵. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد پنجم): نفس و بدن و مسئله
معاد / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۳.
۳۶. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد ششم): نفس و بدن پیش و پس
از مرگ / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۳.
۳۷. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی آموزه‌های دینی و مسئله نفس و بدن (جلد هفتم): نفس و بدن در اخلاق و
انسان‌شناسی / جمعی از پژوهشگران / ۱۳۹۳.
۳۸. نظریه کارکردگرایی در فلسفه ذهن / ترجمه یاسر پوراسماعیل / ۱۳۹۳.
۳۹. نظریه حذف‌گرایی در فلسفه ذهن (گروه مؤلفان) / یاسر پوراسماعیل / ۱۳۹۳.
۴۰. نظریه این‌همانی در فلسفه ذهن (گروه مؤلفان) / ۱۳۹۳.

۴۱. نظریه دوگانه‌انگاری و رفتارگرایی در فلسفه ذهن (گروه مؤلفان) / ۱۳۹۳.
۴۲. درآمدی به فلسفه عمل، مهدی ذاکری (گروه مؤلفان) / ۱۳۹۴.
۴۳. نوخاستگی و آگاهی، یاسر خوشنویس (گروه مؤلفان) / ۱۳۹۴.
۴۴. مجرد سیال؛ بررسی سازگاری تجرد نفس با تغییر آن / علیرضا اسعدی / ۱۳۹۵.
۴۵. ماخذشناسی فلسفه غرب (ج ۲) / حسینعلی رحمتی / ۱۳۹۵.
۴۶. درآمدی بر انسان‌گرایی در غرب / محمدهادی طلعتی / ۱۳۹۵.
۴۷. تأثیر گناه بر معرفت با تکیه بر آرای امام محمد غزالی / زهرا پورسینا / ۱۳۹۵.
۴۸. هست‌ها و بایسته‌های فلسفه اسلامی / ویرایش علمی و کوشش ابراهیم علیپور / ۱۳۹۵.
۴۹. درآمدی بر مسئله نفس و بدن در نظام حکمت صدرایی / هادی موسوی؛ ۱۳۹۶.

ز) چشم‌اندازها

گروه علمی در نظر دارد از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های برتر در زمینه فلسفه و الهیات که در راستای کلان‌طرح‌های این گروه باشند، حمایت کند و به انتشار آنها اقدام کند. برنامه دیگر این گروه انتشار دوفصلنامه پژوهشی به زبان انگلیسی با عنوان "Journal of Mind Studies" است که مقدمات انتشار آن نهایی شده است.

گروه فلسفه پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی در چشم‌انداز آتی خود در نظر دارد با برگزاری «همایش بین‌المللی جاودانگی نفس در اسلام و مسیحیت»، طرح‌ها و پژوهش‌های گسترده در قالب مقالات علمی ارائه شده به این همایش علمی را در حوزه فلسفه نفس مدیریت کند و مقالات برگزیده این همایش را (مانند همایش پیشین) در قالب مجموعه مقالات برگزیده منتشر کند.

همچنین گروه فلسفه در نظر دارد کلان‌طرح جدیدی با عنوان «عرفان شیعی» را به تصویب رساند و طرح‌هایی را در این زمینه به محققان علاقه‌مند واگذار کند. نیز این

همایش بین‌المللی جاودانگی نفس در اسلام و مسیحیت

پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی
به منظور تبیین آموزه‌های دینی بر تپد با مسئله جاودانگی نفس، همایشی بین‌المللی برگزار می‌کند:

موضوعات:

۱. مفهوم مرگ
۲. مفهوم جاودانگی
۳. ملاک این همایشی شخصی
۴. بقای پس از مرگ
  - ریشه‌های تاریخی اعتقاد به پناه
  - پناه در ادیان و مذاهب مختلف
  - انواع پناه
  - استدلال‌ها برای پناه
  - استدلال‌های فلسفی
  - استدلال‌های عرفانی
  - استدلال‌های کلامی
  - استدلال‌های تفسیری
  - استدلال‌های تجربی (مانند تجربه‌های نزدیک به مرگ)
۵. حیات پس از مرگ
  - تبیین‌های دوگانه انگارانه
  - تبیین‌های غیردوگانه انگارانه
  - حیات پس از مرگ
  - دیدگاه‌ها درباره سرنوشت انسان پس از مرگ
    - نابودی
    - ناسخ
    - برزخ
    - کفایت برزخ
    - حیات در برزخ

۱. استدلال‌ها بر وزخ
۲. ماهیت انسان برزخی و حیات برزخی (جسمانی یا نبق دیگر)
۳. کفایت
  - کفایت کفایت
  - کفایت وحی‌گرا (تیین فلسفی، تبیین عرفانی، استدلال‌ها)
  - کفایت و فلس کف
  - نفعه اولی و ثانیه
  - حشر موجودات در کفایت
  - مراحل دیگر کفایت (صراط، میزان، عرض اعمال)
۴. معاد روحانی و جسمانی
  - ابدان طولی
  - استدلال‌های بر معاد جسمانی
  - این همایشی شخص طولی و اخروی
  - بهشت و دوزخ
  - خلود در دوزخ
  - تجدید احوال در بهشت و جهنم
  - تجسیم اعمال

مهمت ارسال چکیده مقالات: ۲۵ اسفند ۱۳۹۷

مهمت ارسال اصل مقالات: ۲۵ شهریور ۱۳۹۸

● مقاله‌هایی پذیرفته می‌شوند که موضوعات یادشده را، تنها درباره مسئله جاودانگی نفس، از دیدگاه فیلسوفان مشاء اشراق، حکمت متعالیه و عرفان نظری و دیدگاه متکلمان مسلمان، الهی‌دانان یهودی مسیحی و فیلسوفان ذهن معاصر تبیین کنند.

● برای ثبت نام جهت شرکت در همایش به وب‌سایت مراجعه فرمایید. ● مقالات در محیط word تایپ شوند.

● نایل مقالات از طریق وب‌سایت به نشانی دبیرخانه ارسال شود. ● مقالات حداکثر ۸۰۰۰ کلمه باشند.

● نام نویسنده یا نویسندگان به همراه سمت ذکر شود. ● مقالات می‌تواند به زبان‌های فارسی، عربی یا انگلیسی باشند.

● مقالات برگزیده در یک مجموعه منتشر خواهند شد. ● برای کسب اطلاعات بیشتر به وب‌سایت همایش مراجعه شود.

نشانی دبیرخانه: قم، چهارراه شهیدا، ابتدای خیابان معلم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی. ص.ب: ۳۷۱۸۵/۳۱۸۸

تلفنکس: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۰۶۴ • وبگاه: <http://seminars.ir/soul2> • پست الکترونیکی: soul2@isca.ac.ir

فراخوان اولین همایش ملی معنویت‌های نوظهور؛ شاخصه‌ها و نقدها

۸ اسفندماه ۱۳۹۸

مركز همایش‌های غایبر
دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

اطلاعات تکمیلی

فایل مقالات از طریق وبسایت به نشانی دبیرخانه ارسال شود. حداکثر حجم مقالات ۸۰۰۰ کلمه و در محیط word تایپ شود. مقالات برگزیده مورد حمایت قرار گرفته و در مجلات علمی پژوهشی چاپ خواهند شد.

آخرین مهلت ارسال چکیده مقالات: ۱۳۹۸/۰۷/۲۰
آخرین مهلت ارسال مقالات: ۱۳۹۸/۰۹/۲۰

نشانی دبیرخانه: قم، چهارراه شهیدا، ابتدای خیابان معلم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه قم.

تلفنکس: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۰۶۴ • وبگاه: <http://seminars.ir/soul2> • پست الکترونیکی: soul2@isca.ac.ir

برای شرکت در همایش ثبت نام الزامی است.

محورهای همایش

گونه‌شناسی معنویت‌های نوظهور!
علل گسترش جریان‌های معنوی نوظهور!
اسمیت‌شناسی شیوه‌های مواجهه با معنویت‌های نوظهور!
تکنیک‌های عملی مؤثر برای مواجهه با گسترش معنویت‌های نوظهور!
مرز بدعت و نوآوری در معنویت‌گرایی!
نسبیت معنویت‌های نوظهور با معنویت اسلامی!
تأثیر معنویت‌های نوظهور بر سبک زندگی دینی!
نقد معنویت‌های نوظهور از دریچه دیگر ادیان!
ریشه‌های تاریخی معنویت‌های نوظهور در ایران و جهان!
جریان‌شناسی منتقدان معنویت‌های نوظهور!
نقش زنان در معنویت‌های نوظهور!
نقش رسانه و فضای مجازی در گسترش معنویت‌های نوظهور!
گسترش معنویت‌های نوظهور از طریق علوم جدید و اسمیت‌شناسی آن!
نقد آموزه‌ها، شخصیت‌ها و جریان‌های مطرح در معنویت‌های نوظهور!
معنویت‌های نوظهور و چالش‌های حقوقی آن.

گروه کلام اسلامی

علم کلام، دانشی است که به استنباط، تبیین، اثبات و دفاع از آموزه‌های دینی با روش عقلی و نقلی می‌پردازد و شبهات معاندان را پاسخ می‌دهد. به راستی هر گونه تلاش و کوشش علمی در حوزه کلام و اعتقادات بدون در نظر گرفتن خدمات و دستاوردهای علمی متکلمان بزرگ اسلامی در طول تاریخ و مهم‌تر از آن بدون توجه به منابع بزرگ معرفت دینی، یعنی کتاب و سنت تلاشی غیرحرفه‌ای و مذبح است. همین‌طور بی‌توجهی به دستاوردهای جدید الهیاتی در حوزه‌های مختلف علمی و عملی دنیای معاصر و یا گریز از روش‌ها و آورده‌های علوم انسانی در تبیین، اثبات و دفاع از آموزه‌های اعتقادی نیز رویکردی ناصواب و غیر علمی در حوزه کلام دانسته می‌شود. بر پایه همین رسالت‌های چندگانه دانش کلام، گروه کلام اسلامی پژوهشکده کوشیده است برنامه‌هایی را سامان دهد که هم ناظر به سنت تاریخی کلامی خویش باشد و هم فارغ و جدا از تلاش‌های کلامی الهیات جدید در دنیای معاصر نباشد. در حال حاضر، برنامه‌های علمی گروه کلام در قالب کلان‌طرح‌های «کلام و مستشرقان»، «عقل و دین»، «سلفیه‌پژوهی» و «نقد الحاد مدرن و علم‌بنیاد» و تدوین تک‌نگاری‌های موضوعی در زمینه مسائل و جریان‌های ویژه اعتقادی و برگزاری نشست‌ها و گفت و گوهای علمی تنظیم شده است.

الف) کلان‌طرح‌ها

۱. کلان‌طرح «کلام و مستشرقان»:

علم کلام از با ارزش‌ترین دستاوردهای فرهنگ اسلامی است که به تبیین آموزه‌های اعتقادی دین و دفاع از آنها در برابر شبهات می‌پردازد. امروزه با پیدا شدن چالش‌های اعتقادی نو، پرداختن به آنها بدون توجه به پیشینه کلامی‌ای که از متکلمان امامیه برجای مانده است کامیاب نخواهد بود. از سوی دیگر، امروزه در بسیاری از طرح‌های شناخت کلام امامیه در جهان معاصر که به‌ویژه از سوی مستشرقان مدیریت و یا پی گرفته می‌شود، اینگونه القا می‌شود که کلام امامیه بی‌ریشه و متأثر از دیگر گرایش‌های اسلامی و یا غیراسلامی است. کلان‌پروژه کلام و مستشرقان

بیش از همه درصدد است با واکاوی تبار تاریخی اندیشه‌های اعتقادی امامیه بر پایه منابع دست اول، با نقادی رویکردی که به طور عمده مستشرقان در تبارشناسی اندیشه امامیه دنبال می‌کنند و ضمن استفاده از دستاوردهای مطالعات این دست پژوهش‌ها، مشکلات و شبهات این مطالعات و تحقیقات را پاسخگو باشد. این هدف اما از چند ناحیه می‌تواند محقق شود. نخست از ناحیه شخصیت‌هایی که تاریخ کلام امامیه را رقم زده‌اند، دوم میراثی که در طول تاریخ فکر و کلام امامیه به یادگار باقی مانده است و سوم موضوعات و مباحثی که متکلمان امامیه در طول تاریخ بدان پرداخته‌اند.

کلان طرح اندیشه‌نامه متکلمان امامیه خرده برنامه‌ای ذیل کلان طرح کلام و مستشرقان است که تلاش می‌کند با بازخوانی اندیشه‌های کلامی متکلمان تاریخ‌ساز در سده‌های مختلف فکر اسلامی، تاریخی صحیح و قابل اعتماد از تبار و پیشینه کلام امامیه به دست دهد. از این طرح چندین اثر در سال‌های گذشته به زیور طبع آراسته شده و هم‌اکنون پروژه‌های ذیل را به صورت فعال دنبال می‌کند:

طرح‌های فعال این کلان طرح:

- اندیشه‌نامه کلامی فیض کاشانی، احداله قلی‌زاده (آماده نشر)؛
- اندیشه‌نامه کلامی ابن میثم بحرانی، علی‌اله بداشتی (آماده نشر)؛
- اندیشه‌نامه کلامی شیخ مفید، علی‌نقی خدایاری؛
- اندیشه‌نامه کلامی حمّصی رازی، اصغر رضائی؛
- اندیشه‌نامه کلامی محمدبن ابراهیم نوبختی، سعیده سادات نبوی (آماده نشر)؛
- اندیشه‌نامه کلامی ملامهدی نراقی، اسماعیل دانش؛
- اندیشه‌نامه کلامی ابن عباس، علی‌رضا فرج‌پور؛

در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۹ مصادف با روز بزرگداشت شیخ مفید از هشت اثر چاپ شده این کلان طرح رونمایی شد.

- اندیشه نامه کلامی ملاهادی سبزواری، اصغر رضائی.
  - اندیشه نامه کلامی علامه حلی، محمد رضا بهروز؛
  - اندیشه نامه کلامی هشام بن سالم، اکبر کرباسی؛
  - اندیشه نامه کلامی جابر بن یزید جعفی، مصطفی حقانی؛
  - اندیشه نامه کلامی یونس بن عبدالرحمن، محمد مقداد امیری؛
  - اندیشه نامه کلامی شهید ثانی، مهدی حسن زاده؛
  - اندیشه نامه کلامی شاگردان هشام بن حکم، محمد جعفر رضایی.
- این طرح در سال‌های اخیر از ناحیه میراث و از ناحیه موضوعات کلامی هم مورد توجه قرار گرفت. نخستین دستاورد این رویکرد را می‌توان در پروژه‌ای که میراث کلامی و اعتقادی ابوجعفر مؤمن الطاق در خلال آن بازتولید شد یاد آورد. همین طور طی پروژه‌ای دیگر موضوع انسان‌شناسی در پنج سده نخست تاریخ کلام امامیه پژوهش و ارایه گردید که هر دو اثر آماده انتشار می‌باشد.
- میراث اعتقادی مؤمن الطاق، اکبر کرباسی؛
  - انسان‌شناسی متکلمان امامیه در پنج قرن نخست؛ سعیده سادات نبوی (آماده نشر)

کرسی ظرفیت‌های
تمدنی علم کلام

۲. کلان‌پروژه «نقد الحاد مدرن و علم‌بنیاد»:

رابطه میان علم و دین همواره از اساسی‌ترین دغدغه‌های فیلسوفان و متکلمان در طول تاریخ بوده است. امروزه نیز بحث در این باره از مهم‌ترین مباحث در حوزه الهیات به شمار می‌آید. مباحث مطرح در این قلمرو هم به لحاظ نظری بسیار مهم‌اند و هم به لحاظ عملی تأثیر بسزایی در جامعه دینی دارند. نگرش‌های الحادی دنیای معاصر که بر مبنای علوم جدید پا گرفته از یک سو، و ناکارآمدی متألّهان کهن در برابر شبهات و پرسش‌های مطرح شده از سوی دانشمندان علوم از سوی دیگر، باعث شده است که مبانی دین به مخاطره

افتد. گزارش‌های قابل‌اعتنایی از سراسر جهان وجود دارد که نشان می‌دهد قشر تحصیل‌کرده در رشته‌های مختلف پزشکی، فیزیک، شیمی و بیوشیمی، ژنتیک، زیست‌شناسی، اخترشناسی و ... قائل به دین و توحید نیستند و یا در آن به صورت جدی تردید دارند و آن را منافی با پیشرفت‌های علمی برمی‌شمردند. گروه کلام بر پایه نقد این نگرش شتاب‌زده به تحولات علمی دنیای معاصر، پیش‌تر پروژه‌ای را با عنوان عقل و دین طراحی کرده و آثاری را به جامعه علمی عرضه داشته بود. آثار ذیل خروجی آن قلمداد می‌شود:

- دین و تبیین؛ منصور نصیری؛

- ملاصدرا و مسئله معاد؛ تبیین‌های صدرایی از عناصر آموزه دینی معاد؛ علیرضا اسعدی؛
  - عقلانیت و معنویت در بوته نقد؛ سیدمحمد اکبریان.
- این پروژه در رویکرد اخیر گروه اصلاح و با عنوان «نقد الحاد مدرن و علم‌بنیاد» پی گرفته می‌شود. این کلان طرح در قالب پژوهش، ترجمه متون تخصصی، برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های علمی اجرا می‌گردد.

آثار در دست ترجمه:

۱. ترجمه کتاب Dawkin's God: From The Silfish
۲. ترجمه کتاب The Big Bang And God اثر چاندرا ویکراماسینگل و تئودور واکر.

کارگاه‌های برگزار شده:

۱. الحاد مدرن در رسانه
۲. طبیعت‌گرایی، ماده‌گرایی و فیزیکالیسم (مسئله‌شناسی الحاد علمی)
۳. فیزیک کوانتومی و الاهیات
۴. کیهان‌شناسی جدید و الاهیات
۵. نظام‌های تصادفی و علی در علوم تجربی
۶. مسئله آغاز حیات
۷. نظریه‌ی تکامل و الاهیات.

۳. کلان طرح «سلفیه پژوهی»:

سلفیه جریان‌ی فکری در میان اهل سنت است که راه سعادت و نجات را بازگشت به سیره سلف صالح در اعتقادات و احکام فقهی می‌دانند. طرفداران این جریان به نوعی معتقد به مرجعیت فکری سلف صالح هستند و فهم آنها از آموزه‌های دینی را حجت می‌دانند و هر چه را مخالف آن باشد بدعت و خرافه دانسته و با آن مبارزه می‌کنند. ابن تیمیه بزرگ‌ترین شخصیت این جریان فکری با نظریه پردازی مبانی فکری سلفی به مبارزه با عقاید دیگر مسلمانان از جمله شیعه و امامیه پرداخت؛ به نحوی که بسیاری از گروه‌های تکفیری و جهادی امروز جهان اسلام و امداار اندیشه‌ها و تحلیل‌های فکری و اعتقادی او می‌باشند. بی‌گمان هر گونه مواجهه با این دست جریان‌های افراطی و پرخطر متوقف بر شناخت درست آرا و اندیشه‌های او می‌باشد. لذا گروه کلام به منظور خوانش دقیق اندیشه‌های این جریان کلان طرح «سلفیه پژوهی» را در قالب پژوهش و نشست‌های علمی - تخصصی در دستور کار قرار داده است.

نشست‌های برگزار شده:

- سلفیه پژوهی؛ اولین نشست: نقش و تأثیر ابن تیمیه در جریان‌های سلفی معاصر؛ با حضور استادان دکتر سید مهدی علیزاده موسوی و دکتر مهدی فرمانیان.

علوم تربیتی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و ... تعریف می‌شود. این پروژه نخستین گام‌های مطالعاتی و طراحی را طی می‌کند و در سال‌های آینده اجرا خواهد شد.

ج) طرح‌های در دست انتشار

- ملاصدرا و مسئله معاد؛ تبیین‌های صدایی از عناصر آموزه دینی معاد؛ علیرضا اسعدی؛
- عقلانیت و معنویت در بوته نقد؛ سیدمحمد اکبریان؛
- اندیشه نامه کلامی عبدالرزاق لاهیجی، محمد حسین فاریاب؛
- متکلمان ناشناخته امامیه، سید اکبر موسوی تنبانی
- اندیشه نامه کلامی شیخ حر عاملی، محسن گلشاهی.

ب) طرح‌های آماده اجرا:

گروه کلام در راستای همکاری با قطب‌های فکری و فرهنگی دفتر تبلیغات اسلامی و به‌ویژه میز تعمیق ایمان و باوردینی کلان طرح پژوهشی «مطالعات کلامی در موضوع تعمیق ایمان و باورهای دینی» را با محوریت شناسایی شاخص‌های ایمان و دینداری، شناسایی عوامل و موانع تعمیق ایمان دینی و پیامدهای عدم تعمیق ایمان در دستور کار دارد. طرح مذکور با عنوان «کلام کاربردی» در قالب تولید مقالات و برگزاری نشست‌های مرتبط با مطالعات کلامی در موضوع تعمیق ایمان و باورهای دینی اجرا خواهد شد. کلام کاربردی دانشی میان‌رشته‌ای است که در لبه تماس علم کلام با دیگر دانش‌های کاربردی ناظر به رفتار و عمل همچون

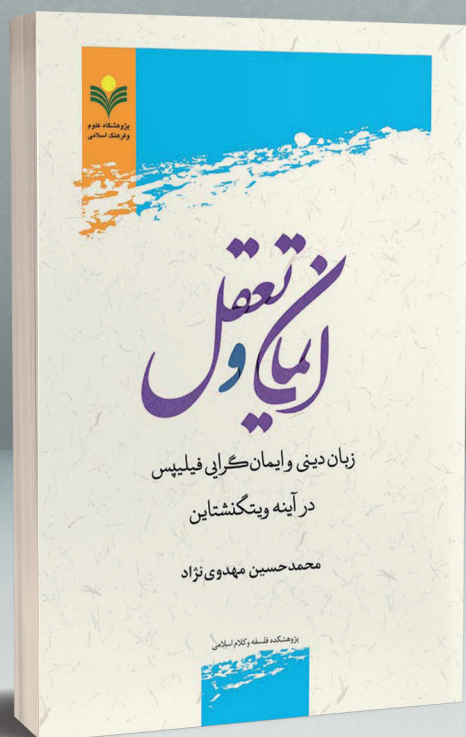
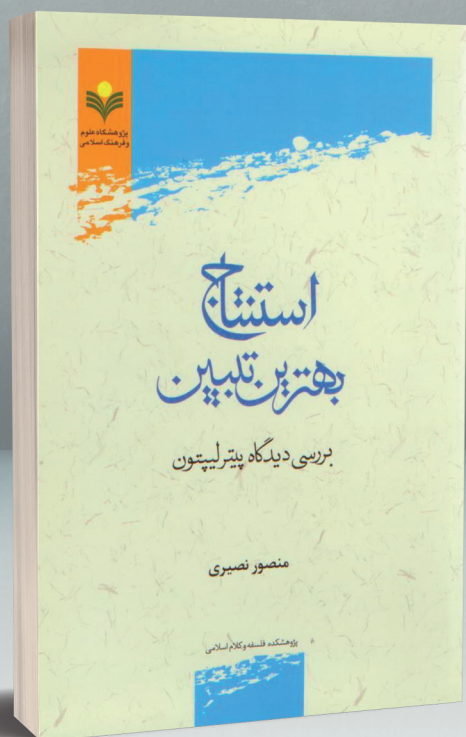

د) نشست‌ها و گفت‌وگوها

- همایش علمی «وحی و کلام الهی یا کلام بشری» با همکاری انجمن کلام اسلامی و حضور اساتید:
- حجج اسلام آقایان سیدیدالله یزدان پناه، سید محمدعلی ایازی و دکتر هادی صادقی (۱۳۸۷)؛
- نشست «نقد کتاب تناقض نما یا غیب نمون» با حضور دکتر منصور نصیری و مؤلف کتاب آقای دکتر محمدامین احمدی (۱۳۸۷)؛
- نشست «رویکردهای پژوهشی در علم کلام» با حضور دکتر محمدرضا بهشتی (۱۳۸۷).
- نشست «ظرفیت‌های تمدنی علم کلام» با حجت الاسلام محمد تقی سبحانی (۱۳۹۵)؛
- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۱) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۵)؛
- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۲) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۵)؛
- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۳) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۵)؛
- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۴) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۶)؛
- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۵) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۶)؛
- نشست «نقد کتاب نوبختیان» با حضور دکتر کرباسی و مؤلف کتاب دکتر سید علی حسینی زاده (۱۳۹۶)؛
- نشست علمی «آیین معرفی و بررسی کلان طرح اندیشه نامه متکلمان امامیه» با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۶)؛

- نشست علمی توسعه و تکامل فلسفه (۶) با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۷)؛
- نشست علمی «جایگاه الغدیر در تاریخ امامت پژوهی» با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۷)؛
- نشست علمی «تراث حکمی امام رضا علیه السلام با حضور استاد حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی (۱۳۹۷)؛
- پیش همایش علمی «تصوف؛ شاخصه‌ها و نقدها» با حضور اساتید: حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی، حجت الاسلام والمسلمین عبدالحسین خسروپناه و دکتر سید یحیی یثربی (۱۳۹۷)؛
- همایش علمی «تصوف؛ شاخصه‌ها و نقدها» (۱۳۹۷)؛
- سلفیه پژوهی؛ اولین نشست: نقش و تأثیر ابن تیمیه در جریان‌های سلفی معاصر؛ با حضور استادان دکتر سید مهدی علیزاده موسوی و دکتر مهدی فرمانیان.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: مسئله‌شناسی الحاد علمی؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و مهندس جلالی فر.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: نظریه‌ی کوانتومی و الاهیات؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و مهندس جلالی فر.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: کیهان‌شناسی جدید و الاهیات؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و مهندس جلالی فر.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: طبیعت‌گرایی و فرآیندهای تصادفی؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و مهندس جلالی فر.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: مسئله‌ی آغاز حیات؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و دکتر امین اکبری.
- نشست علمی نقد الحاد مدرن: نظریه‌ی تکامل و الاهیات؛ با حضور دکتر میثم توکلی بینا و دکتر امین اکبری.

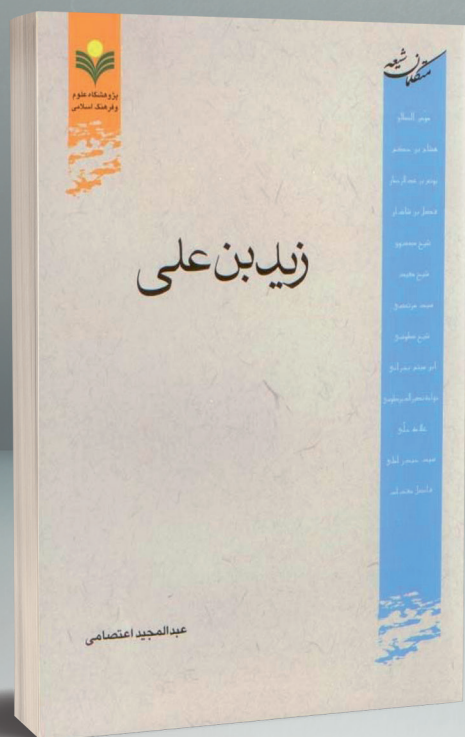

۵) آثار منتشرشده

۱. زبان دین، امیرعباس علی زمانی / ۱۳۷۵.
۲. دین و چشم اندازهای نو، پیتر آلستون، میلتن بینگرو محمد لگنهاوزن، ترجمه غلامحسین توکلی / ۱۳۷۶ و ۱۳۸۰.
۳. تناقض نما یا غیب نمون، نگرشی نو به معجزه، محمد امین احمدی، ویرایش جدید / ۱۳۷۸ و ۱۳۸۰.
۴. حقیقت دینی در عصر ما، ویلیام مونتگمری وات، ترجمه ابوالفضل محمودی / ۱۳۷۹.
۵. تنزیه الانبیاء والائمة، للشریف المرتضی علم الهدی، تحقیق: فارس حسون کریم / ۱۳۸۰.
۶. نقد برهان ناپذیری وجود خدا، عسکری سلیمانی امیری / ۱۳۸۰.
۷. صراط مستقیم، نقدی برقرائت دکتر سروش از پلورالیسم دینی، عباس نیکزاد، ویرایش جدید / ۱۳۸۰.
۸. نامه ای که نانوشته ماند، تحلیلی درباره حدیث «دوات و قلم»، غلامحسین زینلی / ۱۳۸۱.

۹. گفت‌وگوی مذاهب (عدالت صحابه)، محمدحسن زمانی / ۱۳۸۱.
۱۰. اراده خدا از دیدگاه فیلسوفان، متکلمان و محدثان، علی‌اله‌بداشتی / ۱۳۸۱.
۱۱. تجربه دینی و گوهر دین، علیرضا قائمی‌نیا / ۱۳۸۱.
۱۲. جاودانگی، رضا اکبری / ۱۳۸۲.
۱۳. علیت از دیدگاه متکلمان مسلمان، عین‌الله خادمی / ۱۳۸۲.
۱۴. عقلانیت باور دینی / محمد علی مبینی / ۱۳۸۲.
۱۵. مبانی فلسفه دین، دیوید ای. پیلین، گروهی از مترجمان، ویراسته سید محمود موسوی / ۱۳۸۳.
۱۶. ایمان‌گروی / رضا اکبری / ۱۳۸۴.
۱۷. تفسیر کلامی آیه نور / مهدی علیزاده / ۱۳۸۴.

۱۸. انتظار بشر از دین، محمد امین احمدی / ۱۳۸۴.
۱۹. عقل و دل / ویلیام وین رایت / محمد هادی شهاب / ۱۳۸۵.
۲۰. عقلانیت و دین / راجر تریگ، ترجمه حسن قنبری / ۱۳۸۵.
۲۱. برهان وجودی، جان اتان بارنز، ترجمه احمد دبانی / ۱۳۸۶.
۲۲. دوازده جانشین، پژوهشی در باب احادیث خلفاء اثنی عشر، غلامحسین زینلی / ۱۳۸۶.
۲۳. آموزه‌های عرفانی از منظر امام علی (ع)، محمد امین صادقی ارزگانی / ۱۳۸۷.
۲۴. بازگشت به مبناگروی سنتی، ریچارد فومرتن و... ترجمه و مقدمه رضا صادقی / ۱۳۸۷.
۲۵. انسان کامل از نگاه امام خمینی، محمد امین صادقی ارزگانی / ۱۳۸۸.

۲۶. هشام بن حکم، علی‌رضا اسعدی / ۱۳۸۸.
۲۷. برهان صدیقین در فلسفه اسلامی / سعیده سادات نبوی / ۱۳۸۹.
۲۸. اسلام و مسیحیت، ویلیام مونتگمری وات، ترجمه خلیل قنبری / ۱۳۸۹.
۲۹. توجیه باوری: آری یا نه؟، محمدعلی مبینی / ۱۳۸۹.
۳۰. سید رضی، علی‌رضا اسعدی / ۱۳۹۰.
۳۱. سید مرتضی، علیرضا اسعدی / ۱۳۹۱.
۳۲. حکمت الهی یا آفرینش هدفدار، امیر شیرزاد / ۱۳۹۱.
۳۳. عقل‌گرایی و نص‌گرایی ابن‌حزم اندلسی، (رویکردی انتقادی) / وحید صفری / ۱۳۹۲.
۳۴. نوبختیان، سید علی حسینی زاده خضرآباد / ۱۳۹۳.
۳۵. مؤمن الطاق، اکبر اقوام کرباسی / ۱۳۹۳.
۳۶. ابن‌قبه رازی، عباس میرزایی / ۱۳۹۴.
۳۷. شیخ صدوق، سیدحسن طالقانی / ۱۳۹۴.
۳۸. زید بن علی، عبدالمجید اعتصامی / ۱۳۹۵.
۳۹. عقل و ایمان از دیدگاه سورن کرکگور، یحیی نصرتی / ۱۳۹۵.
۴۰. استنتاج بهترین تبیین، منصور نصیری / ۱۳۹۶.
۴۱. ایمان و تعقل، محمد حسین مهدوی نژاد / ۱۳۹۷.
۴۲. شکاف معرفت و عمل، سید محمد اکبریان / ۱۳۹۷.
۴۳. معتزلیان شیعه‌شده، عباس میرزایی / ۱۳۹۷.

ز) چشم‌اندازها

گروه کلام اسلامی در راستای همکاری مضاعف با قطب تعمیق ایمان و باوردینی در نظر دارد کلان‌طرح‌های جدیدی با عناوین «کلام کاربردی» و «پاسخ به شبهات» را به تصویب برساند و طرح‌هایی را در این زمینه به محققان علاقه‌مند واگذار کند.

گروه فلسفه اخلاق

درک عمومی ما از اخلاق، آن بخش از قواعدی را برمی‌تابد که رفتارهای ما را هدایت می‌کنند؛ اما اندیشه‌ورزی و تدقیق نظر در این بخش از حوزه انسانی، مباحث پیچیده‌ای را شامل می‌شود که حجم زیادی از پژوهش‌های فلسفی و نظری را به خود اختصاص داده است. نظر به اهمیت مسئله اخلاق در زندگی انسان و گستردگی مباحث نظری این حوزه در بخش‌های مختلف اخلاق هنجاری و فرااخلاق، به‌ویژه اهمیت حوزه اخلاق کاربردی، پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی نیز با تشکیل گروه فلسفه اخلاق، پی‌گیر پژوهش‌های محققانه در این موضوع است و تلاش می‌کند با پرداختن به مسائل عمده اخلاقی، تعریف برنامه‌های کلان پژوهشی، تشکیل حلقه‌های علمی، برگزاری نشست‌ها و نشر آثار پژوهشی و معتبر، به غنای پژوهش‌های اسلامی در حوزه اخلاق همت گمارد. در حال حاضر کلان طرح «نظریه‌های اخلاقی» فعال است و در آینده‌ای نه‌چندان دور کلان طرح‌های «اخلاق مرگ و زندگی»، «معرفت‌شناسی اخلاق»، «اخلاق پزشکی»، «اخلاق و عرفان» و «بررسی هنجارهای اجتماعی و چگونگی تغییر و تحول آنها» به اجرا در خواهد آمد. برنامه‌های گروه علمی فلسفه اخلاق در قالب کلان طرح‌ها، طرح‌های مصوب قطب‌های فکری و فرهنگی دفتر تبلیغات اسلامی، تدوین و ترجمه تک‌نکاری‌های موضوعی و همچنین برگزاری نشست‌ها و گفت‌وگوهای علمی تنظیم شده است.

الف) کلان طرح‌ها

کلان طرح «نظریه‌های اخلاقی» (اخلاق هنجاری):

اخلاق هنجاری (normative ethics) یکی از دو شاخه عمده فلسفه اخلاق است که در پی شناخت مصادیق مفاهیم اخلاقی است. نظریه‌های مختلفی در این زمینه ارائه شده است که برخی از مهم‌ترین آنها که این

کلان طرح به آنها می‌پردازد عبارت‌اند از: وظیفه‌گرایی (deontologism)؛ غایت‌گرایی (teleologism)؛ اخلاق ناظر به فضیلت (virtue ethics) و اخلاق ناظر به حق (right ethics).

طرح‌های فعال این کلان طرح:

۱. اخلاق فضیلت بر اساس روایت مایکل اسلوت، مصطفی آزادیان؛

با تأکید بر مباحث روش شناختی؛ علیرضا آرام

ب) طرح‌های در دست انجام:

۱. واقع‌گرایی اخلاقی، بهروز محمدی منفرد.
۲. خودفریبی اخلاقی، جواد دانش.
۳. عقلانیت اخلاقی زیستن، مصطفی آزادیان.

۲. اخلاق فضیلت از نظر ارسطو و ابن مسکویه، علی اکبر

علیزاده؛

۳. تحلیل چیستی، الزام و حل تعارضات قاعدهٔ صداقت

در پرتو نظریه‌های فضیلت‌گرایی، وظیفه‌گرایی و

پیامدگرایی، حسین اترک؛

۴. بررسی و نقد تقریرهای غایت‌گرایانه از اخلاق اسلامی

۴. اخلاق فضیلت براساس روایت مایکل اسلوت، مصطفی آزادیان.
۵. اخلاق عملی، پیتر سینگر، ترجمه و تحشیه علیرضا آل بویه.
۶. نسبت اخلاقی، دیوید وانگ، ترجمه و تحشیه علیرضا آل بویه و محمود فتحعلی
۷. تأثیر امامت باوری بر معنای زندگی، مصطفی آزادیان.
۸. بررسی و نقد تقریرهای غایت‌گرایانه از اخلاق اسلامی با تأکید بر مباحث روش‌شناختی، علیرضا آرام.
۹. فلسفه اخلاقی ازدواج (نقد ادله غیر اخلاقی بودن ازدواج)، علیرضا آل بویه.
۱۰. نقش هیجان‌ات در اخلاق، جواد دانش.
۱۱. تأثیر نظریه‌های مختلف معنای زندگی در تنظیم الگوی سبک زندگی، ذوالفقار ناصری.
۳. نشست «چیستی باور»، محمدعلی مبینی، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) ۱۳۸۹.
۴. نشست «پاسخی جدید به مسئله شر با استفاده از آموزه‌های قرآنی»، محمدعلی مبینی، (برگزار شده در: مجمع عالی حکمت اسلامی) ۱۳۹۳.
۵. نشست «تأملاتی معناشناختی در حقیقت ارزش اخلاقی»، محمدعلی مبینی، (برگزار شده در: مجمع عالی حکمت اسلامی) ۱۳۹۳.
۶. نشست «نقش معرفتی هبوط به زمین در تحکیم رابطه انسان با خدا (پاسخ به مسئله شر از نگاه قرآن)»، محمدعلی مبینی، ناقدان: محمد لگنهاوزن؛ محمد سعیدی‌مهر، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی) ۱۳۹۳.
۷. نشست «لغزش معناشناختی در نظریات اخلاقی»، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدعلی مبینی، (مجمع عالی حکمت اسلامی) ۱۳۹۴.
۸. نشست «نگرشی به "فهم ارتکازی" در اندیشه اسلامی و اندیشه غربی»، محمدعلی مبینی، (برگزار شده در: مجمع عالی حکمت اسلامی) ۱۳۹۴.
۹. نشست «لغزش معناشناختی در نظریات اخلاقی»، محمدعلی مبینی، ناقد حجت‌الاسلام والمسلمین

ج) نشست‌ها و کرسی‌ها

۱. نشست بررسی و نقد کتاب مسئله باید و هست؛ بحثی در رابطه با ارزش و واقع، دکتر محسن جوادی و با حضور استاد مصطفی ملکیان، ۱۳۸۰.
۲. نشست «چیستی معرفت»، محمدعلی مبینی، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) ۱۳۸۹.

استاد میرسپاه، (برگزار شده در: جامعة الزهراء ع.ا.ع.)
۱۳۹۴.

۱۰. نشست «روش‌شناسی بحث در نظریه ارزش»،
محمد علی مبینی، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم
و فرهنگ اسلامی)، ۱۳۹۴.

۱۱. نشست «چگونگی اثرگذاری نماز بر سلامت اخلاقی
فرد و جامعه»، محمد علی مبینی، (برگزار شده در:
دانشگاه قم) ۱۳۹۵.

۱۲. نشست «تناسب و سازگاری وجودی به منزله
خاستگاه ارزش‌ها»، محمد علی مبینی، ناقدان:
محسن جوادی و تقی سبحانی، (برگزار شده در:
دانشگاه قم) ۱۳۹۵.

۱۳. کرسی ترویجی «نادرستی سقط جنین بر مبنای
هدیه بودن جنین از سوی خدا»، علیرضا آل بویه،
ناقدان: محمد تقی اسلامی و سید محمود طیب
حسینی، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم و فرهنگ
اسلامی)، ۱۳۹۵.

۱۴. کرسی ترویجی «سقط جنین از منظر الهیات
اخلاقی»، علیرضا آل بویه، ناقدان: رضا اسلامی
و محمد صادق یوسفی مقدم، (برگزار شده در:
جامعة الزهراء ع.ا.ع.) ۱۳۹۵.

۱۵. کرسی ترویجی «لغزش معناشناختی در نظریه های

اخلاقی غایت‌گرا با تأکید بر نظریه آیت الله استاد
مصباح یزدی»، محمد علی مبینی، ناقد: محمد
عالم زاده نوری، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم و
فرهنگ اسلامی، تالار امام مهدی ع.ا.ع.)، ۱۳۹۶.
۱۶. کرسی ترویجی «تناسب وجودی به مثابه معیار بنیادین
برای ارزش اخلاقی»، محمد علی مبینی، ناقد: مجتبی
مصباح یزدی، (برگزار شده در: پژوهشگاه علوم و
فرهنگ اسلامی، تالار امام مهدی ع.ا.ع.)، ۱۳۹۷.

د) طرح‌های در دست انتشار:

۱. سقط جنین از منظر اخلاقی، علیرضا آل بویه.

۲. ادله اخلاقی زیستن، مصطفی آزادیان

۳. خدا، ارزش، عقلانیت، محمد علی مبینی

۵) طرح‌های قطبی

۱. تأثیر امامت باوری بر معنای زندگی، مصطفی آزادیان؛
۲. فلسفه اخلاقی ازدواج (نقد ادله غیر اخلاقی بودن ازدواج)، علیرضا آل بویه.
۳. تأثیر نظریه‌های مختلف معنای زندگی در تنظیم الگوی سبک زندگی، ذوالفقار ناصری.
۴. نقش هیجان‌ات در اخلاق، جواد دانش.
۵. تحلیل چیستی، الزام و حل تعارضات قاعده صداقت در پرتو نظریه‌های فضیلت‌گرایی، وظیفه‌گرایی و پیامدگرایی، حسین اترک.
۶. بررسی و نقد تقریرهای غایت‌گرایانه از اخلاق اسلامی با تأکید بر مباحث روش شناختی، علیرضا آرام.

۶) آثار منتشرشده:

۱. مسأله باید و هست، بحثی در رابطه با ارزش و واقع، محسن جوادی، ۱۳۷۵.
۲. فلسفه اخلاق در قرن بیستم، مری وارنوک، ترجمه و تحشیه ابوالقاسم فناپی، ۱۳۸۰.
۳. نظریه اخلاقی کانت، بروس اونی، ترجمه علیرضا آل بویه، ۱۳۸۱.
۴. اخلاق مسیحی، رالف مک اینرنی، ترجمه محمد سوری و اسماعیل علیخانی، ۱۳۸۶.
۵. مسائل اخلاقی، مایکل پالمر، ترجمه علیرضا آل بویه، ۱۳۹۰.
۶. مبانی اخلاق، جی. ای. مور، ترجمه علی عسگری و غلامحسین توکلی، ۱۳۹۰.
۷. وظیفه‌گرایی اخلاقی کانت، حسین اترک، ۱۳۹۲.
۸. سه تقریر رقیب در پژوهش‌های اخلاقی، السدیر مک‌اینتایر، ترجمه حمید شهریاری، ۱۳۹۲.
۹. دین و اخلاق، جواد دانش، ۱۳۹۲.
۱۰. عناصر فلسفه اخلاق، جیمز ریچلز، ترجمه علیرضا آل بویه و محمود فتحعلی، ۱۳۹۲.

۱۱. مواجهه غزالی و آکوئیناس با اخلاق فضیلت
 ارسطو، زهره سادات ناجی ۱۳۹۶.
۱۲. توجیه باور اخلاقی، بهروز محمدی منفرد
 ۱۳۹۶.
۱۳. مسئولیت اخلاقی، جواد دانش ۱۳۹۶.

- مقالات سفارشی، ۲۰ مقاله.
- همچنین تعداد ۶ پیش‌نشست برگزار شد که عبارت‌اند از:
- نقد نظریه آیت الله جوادی (جلسه اول)، ارائه دهنده: حمیدپارسانیا. ناقد: محمدتقی سبحانی.
- نقد نظریه آیت الله جوادی (جلسه دوم)، ارائه دهنده: حمیدپارسانیا. ناقد: محمدتقی سبحانی.
- ارائه الگوی اسلامی سازی متون درسی، ارائه دهنده: منوچهر فضلی خانی.
- نقد مفهوم شناختی علم اسلامی در نظریه ایت‌الله جوادی، ارائه دهنده: محمدعلی مبینی. ناقدان: سعید جوادی آملی و محمدرضا مصطفی‌پور.
- علم دینی، امکان‌ها و چالش‌ها، ارائه دهنده: دکتر احمد واعظی و دکتر مهدی گلشنی.
- علم دینی، در کشاکش قرائت‌ها، ارائه دهندگان: حمیدپارسانیا و علیرضا شجاعی‌زند.
- همچنین در این همایش ۱۳ کتاب رونمایی شد که برخی از آنها توسط پژوهشگران فلسفه و کلام اسلامی سفارش داده شده و برخی دیگر با همکاری پژوهشگران و دیگر مراکز تدوین و تألیف شده است که عبارتند از:
- تولید محتوای کتاب «چکیده مقالات و آثار همایش نظریه علم اسلامی و کاربردی آن در نظام آموزش و پرورش».

ز) همایش برگزار شده

- همایش «نظریه علم اسلامی و کاربردی آن در نظام آموزش و پرورش» از نیمه سال ۱۳۹۶ به صورت رسمی فعالیت خود را آغاز کرده و در این مدت اقدامات متعددی را در دستور کار خود قرار داده است. این اقدامات عبارت‌اند از:
- فراخوان مقاله.
- برگزاری پیش‌نشست.
- مصاحبه با اساتید و پژوهشگران حوزه علم دینی.
- سفارش و حمایت از کتاب‌هایی که با موضوع علم دینی نگاشته شده‌اند.
- شرح این فعالیت‌ها به صورت تفصیلی ذیلاً ارائه می‌گردد:
- تعداد چکیده‌های رسیده، ۱۰۰ چکیده.
- تعداد چکیده‌های پذیرفته شده، ۷۰ چکیده.
- تعداد مقالات رسیده، ۴۵ مقاله.

- تولید محتوای کتاب «مجموعه مقالات همایش نظریه علم اسلامی و کاربرست آن در نظام آموزش و پرورش».
- تولید محتوای کتاب «فرهنگ برنامه درسی مبتنی بر تفسیر تسنیم».
- تولید محتوای کتاب «علم دینی در کشاکش قرائت‌ها؛ مجموعه گفت و گوهایی پیرامون علم دینی»
- تولید محتوای کتاب «الگوی ارتباطی معلم با دانش آموزان از منظر آیت الله جوادی آملی»
- همچنین چهار پنل در این همایش فعال بودند که عبارت‌اند از:

- پنل تخصصی نظریه‌های برنامه‌ریزی درسی؛
- پنل تخصصی نظریه علم دینی آیت الله جوادی آملی؛
- پنل تخصصی نظریه‌های تربیتی؛
- پنل تخصصی نظریه‌های علم دینی.

- تولید محتوای کتاب «علم دینی؛ امکان‌ها و چالش‌ها؛ مجموعه پیش نشست‌های همایش نظریه علم اسلامی».
- تولید محتوای کتاب «بازخوردهای نظریه علم دینی در آثار آیت الله جوادی آملی».
- تولید محتوای کتاب «نظریه علم دینی در آثار آیت الله جوادی آملی».
- تولید محتوای کتاب «رویکرد فرهنگی - تربیتی در یادگیری».
- تولید محتوای کتاب «مناسبات عقل و نقل و علم اجتماعی؛ با تکیه بر آرای آیت الله جوادی آملی».
- تولید محتوای کتاب «گفت و گوی علم و دین» (مشترک با بوستان کتاب).
- تولید محتوای کتاب «بیست گفتار؛ درباره فلسفه و فقه علوم اجتماعی» (مشترک با بوستان کتاب).
- تولید محتوای کتاب «معنا و معیار علم دینی».

ح) چشم اندازها

این گروه در آینده نزدیک دو کرسی تخصصی را برگزار خواهد کرد که عبارت‌اند از:

- کرسی تخصصی نظریه‌پردازی «تناسب وجودی به مثابه معیار بنیادین برای ارزش اخلاقی»، دکتر محمدعلی مبینی.
- کرسی تخصصی «بررسی و نقد استدلال آینده‌ای شبیه آینده ما دان مارکوس درباره سقط جنین و ارائه تقریری نو از آن»، دکتر علیرضا آل بویه.

گروه فلسفه اخلاق در چشم‌انداز آتی خود طرح‌های ذیل را در نظر دارد:

- تأثیر نظریه‌های مختلف معنای زندگی در تنظیم الگوی سبک زندگی.
- کلان طرح اخلاق پزشکی؛
- کلان طرح اخلاق و عرفان؛
- کلان طرح بررسی هنجارهای اجتماعی و چگونگی تغییر و تحول آنها.

همکاری‌ها

ناهماهنگی‌های آن با اندیشه‌های اسلامی، ایجاد زمینه گفتگو یا اقتراح میان متفکران و اندیشمندان همواره جزء برنامه‌ها و اهداف پژوهشکده بوده است. برای نیل به این سیاست‌ها، همکاری‌ها و تعاملات متعددی با مراکز حوزوی و دانشگاهی شکل گرفته است. این همکاری‌ها شامل بازدیدهای متقابل، مشارکت در اجرای پروژه‌ها و نشست‌های علمی، برگزاری همایش‌های ملی و

یکی از سیاست‌های اصلی پژوهشکده، تعامل سازنده با مراکز حوزوی و دانشگاهی، جهت نیل به اهداف کلان پژوهشی و انجام مطلوب مأموریت‌های محوله است. اهتمام به ارتباط و تعامل با اندیشمندان و فرهیختگان و استفاده از توانایی و دستاوردهای آنان در زمینه فلسفه، کلام و عرفان اسلامی، بهره‌گیری از دستاوردهای علوم و معارف بشری، همراه با نگرش انتقادی به کاستی‌ها و

▲ همایش بین‌المللی اندیشه‌های فلسفی شهید مطهری

- بین‌المللی و کرسی‌های تخصصی و نقد و نظریه‌پردازی
- می‌باشد. برخی از مراکزی که پژوهشکده با آنان همکاری داشته عبارت‌اند از:
- مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
- مجمع عالی حکمت
- سازمان سمت
- دانشگاه تهران
- پژوهشکده علوم شناختی تهران
- دانشگاه علامه طباطبایی
- دانشگاه قم
- دانشگاه باقرالعلوم علیه‌السلام
- جامعه الزهرا علیه‌السلام
- تربیت مدرس حوزه علمیه خاوران
- پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث
- و ...

بازدیدها:

پژوهشکده فلسفه و کلام با هدف ارتباط‌گیری مؤثر، غنی‌سازی تحقیقات و معرفی پژوهشکده، گروه‌ها و اهداف علمی و همچنین معرفی آثار خود، میزبان اندیشمندان، اساتید، محققان، مدیران مراکز علمی داخلی و خارجی بوده است. همچنین اعضای هیئت علمی پژوهشکده، با سفرها و بازدیدهای علمی، به مراکز و دانشگاه‌های معتبر در کشورهای مختلف از جمله روسیه، ترکیه، سوئیس، ایتالیا، یونان و واتیکان و ... در جهت آشنایی با مرزهای دانش و معرفی پژوهشکده و آثار علمی آن نقش مؤثری ایفا کرده‌اند.

▲ ارائه مقاله دکتر سوری در دانشگاه بازل سوئیس

یادآوری:

لازم به یادآوری است پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی، با بررسی روزآمد مسائل و موضوعات گوناگون فلسفی و کلامی و نسبت‌سنجی آن با آثار منتشر شده در این پژوهشکده، تلاش می‌کند با ویرایش جدید، پژوهش‌های خود را همواره به‌روز نگاه دارد. انتشار ویرایش جدید کتاب‌های صراط مستقیم؛ نقدی بر صراط مستقیم، اثر عباس نیکزاد؛ انسان کامل از نگاه امام خمینی ره، اثر محمد امین صادقی ارزگانی و تناقض نما یا غیب‌نمون، اثر محمد امین احمدی در همین راستا بوده است.

▼ بازدید رئیس فلسفه آکادمی شرق روسیه پروفیسور تومانیان از پژوهشکده

▲ بازدید مدیریت حوزه‌های علمیه، ریاست دفتر تبلیغات، ریاست هیئت امنا از غرفه پژوهشکده فلسفه و کلام

▲ دیدار با آیت الله العظمی سبحانی

▼ بازدید مدیران پژوهشکده با آیت الله العظمی وحید خراسانی

▼ بازدید رئیس مرکز امام علی (ع) سوئیس از پژوهشکده

مجله نقد و نظر

ب) سیاست‌ها:

- تأکید بر مقالات تألیفی.
- در نظر گرفتن پیش‌زمینه‌های فکری و سطح فهم مخاطبان مجله.
- تضارب آرا میان اندیشمندان و فرهیختگان.
- نوآوری و نواندیشی و تأکید بر نظریه‌پردازی و تولید اندیشه.
- اجتناب از خودشیفتگی فکری، تعصب، جزم، جمود، پیش‌داوری، خرافه‌گویی و التقاط.
- حفظ انصاف نسبت به صاحب‌نظران و حفظ حیثیت و حرمت نویسندگان.

نوع نگاه ویژه و اتقان و استحکام علمی و رویکرد جدیدی که نقد و نظر در طرح مباحث مهم و مناقشه‌برانگیز در حوزه فلسفه و الهیات دانسته موجب شده تا مورد توجه بسیاری از اهل دقت و نظر، اساتید حوزه و دانشگاه و پژوهشگران حوزه فلسفه و دین قرار گیرد و در دو جشنواره مطبوعات، به عنوان مجله برگزیده و برتر شناخته شود. تاکنون ۹۵ شماره از نقد و نظر چاپ و منتشر شده است که برخی از شماره‌ها به صورت ویژه‌نامه‌های مستقل به

نقد و نظر مجله‌ای نام‌آشنا در حوزه فلسفه و الهیات است و می‌کوشد با طرح مسئله‌های جدید و نیازهای نوآمد، ژرف‌کاوی و اندیشه‌ورزی در عرصه دین‌پژوهی تقویت گردد و بر آن است که دیدگاه‌های جدید و نقدهای عالمانه در قلمرو مسائل فلسفی و دینی را در معرض دید خوانندگان فرهیخته قرار داده و آوردگاه جدی آرا و انظار و نقد و بازخوانی اندیشه‌ها باشد:

الف) اهداف:

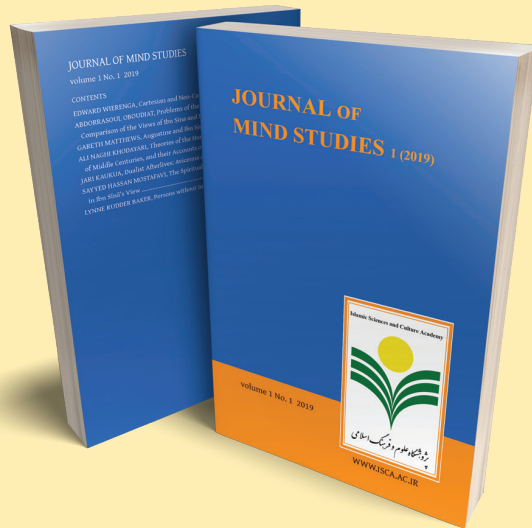
- تعمیق و تقویت پژوهش‌های فلسفی-کلامی.
- شناساندن مسائل جدید در حوزه فلسفه، الهیات و دین‌ورزی.
- ارائه نقدهای عقلی و نقلی بر آرا و انظار متفکران.
- پاسخ‌یابی برای پرسش‌های فلسفی و کلامی از منظر دینی.
- عقلانی‌سازی اندیشه دینی و تعمیق آن و وارد ساختن دین به عرصه زندگی عملی و واقعی.

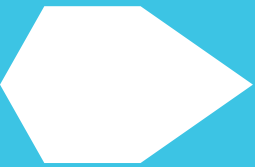

مسئله و یا موضوعی نوپدید و مهم اختصاص یافته است.

ج) فهرست ویژه نامه ها:

- مبانی اجتهاد
- دفاع عقلانی از دین (۱)
- دفاع عقلانی از دین (۲)
- نقش زمان و مکان در اجتهاد
- انتظار بشر از دین
- فرهنگ سیاسی
- کلام در روزگار ما
- دین و عقلانیت
- فلسفه فقه
- اخلاق و دین
- سنت گرایان
- سنت و تجدد (۱)
- سنت و تجدد (۲)
- عرفان و حکمت امام خمینی (ره)
- تجربه دینی (۱)
- تجربه دینی (۲)
- دین و عقلانیت (۱)
- دین و عقلانیت (۲)
- معنای زندگی (۱)
- معنای زندگی (۲)
- دین و بهداشت روانی (۱)
- دین و بهداشت روانی (۲)
- علم اصول و دانش های زبانی (۱)
- علم اصول و دانش های زبانی (۲)
- فلسفه اسلامی؛ هستی و چیستی
- فلسفه اسلامی؛ پویایی و پایایی
- برهان وجودی
- فلسفه ذهن (۱)
- فلسفه ذهن (۲)
- کلام امامیه (۱)
- کلام امامیه (۲)
- کلام امامیه (۳)
- الهیات و تمدن (۱)
- الهیات و تمدن (۲)
- الهیات و تمدن (۳)
- عدالت اجتماعی
- علم دینی

فناوری اطلاعات

پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی در سال‌های اخیر، با توجه به اهمیت حضور در فضای مجازی، عزم جدی بر حضور فعالانه در فضای مجازی داشته است. پایگاه پژوهشکده فلسفه و کلام (www.phil.theo.isca.ac.ir)، یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های تخصصی در حوزه کلام و فلسفه است که به‌عنوان پایگاهی مرجع، برای دانش‌پژوهان و استادان در سه حوزه کلام، فلسفه و اخلاق شناخته شده است. در این پایگاه، اخبار و اطلاع‌رسانی دربارهٔ همایش‌ها و نشست‌های فلسفی و کلامی پژوهشکده انجام می‌شود که تا به حال بیش از ۶۰ نشست علمی اطلاع‌رسانی شده و فایل‌های نوشتاری و صوتی آن در اختیار علاقه‌مندان گذاشته شده است. همچنین با توجه به اینکه فایل‌های ارزشمندی از همایش‌ها و نشست‌های علمی فلسفی و کلامی در دست بوده است، این پژوهشکده به نشر آنان در فضای مجازی اقدام کرده و در اختیار علاقه‌مندان گذاشته است؛ از جمله این فضاها مجازی می‌توان به سایت‌های آپارات، فوردشیر، نماشا، میهن ویدیو، گوگل پلاس، تلگرام، ایتا و سروش اشاره کرد. افزون بر آن، کانال تلگرامی پژوهشکده یکی از کانال‌های مطرح در زمینه کلام و فلسفه است که اعضای آن نیز از اعضای هیئت علمی پژوهشگاه‌ها، دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های مذهبی و استادان مطرح در ایران می‌باشند. در این کانال، جدیدترین مباحث مرتبط در حوزه کلام و فلسفه و نیز جلسات علمی اعضای پژوهشکده بارگزاری می‌شود. برخی از پایگاه‌ها و فضاها پژوهشکده در فضای مجازی:

   @philtheo

   @soul02

<http://seminars.ir/soul2>

www.sp.isca.ac.ir

۱. کانال‌های پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی در تلگرام، ایتا، سروش

۲. کانال تلگرامی همایش جاودانگی اسلام و مسیحیت

۳. سایت همایش جاودانگی اسلام و مسیحیت

۴. سایت همایش معنویت‌های نوظهور

نشان‌ها و افتخارات

آثار برگزیده:

مابعدالطبیعه، ریچارد تیلور، ترجمه و تحشیه محمدجواد رضایی (۱۳۸۱)؛ مسائل اخلاقی، متن آموزشی فلسفه اخلاق، مایکل پالمر، ترجمه علیرضا آل بویه، (۱۳۸۹).

برگزیده کنگره دین پژوهان کشور: تناقض نما یا غیب نمون، نگرشی نو به معجزه، محمدامین احمدی (۱۳۷۸)؛ نقد برهان ناپذیری وجود خدا، عسکری سلیمانی امیری (۱۳۸۰)؛ جاودانگی، رضا اکبری (۱۳۸۲)؛ انتظار بشر از دین، محمدامین احمدی (۱۳۸۲).

برگزیده دومین جشنواره انتخاب کتاب معلم: علیت از دیدگاه فیلسوفان مسلمان و فیلسوفان تجربه‌گرا، عین‌الله خادمی (۱۳۸۰).

تقدیر کتاب سال دانشجویی: حقیقت دینی در عصر ما، مونتگمری وات، ترجمه ابوالفضل محمودی (۱۳۸۰).

برگزیده جشنواره شیخ طوسی: انسان کامل از نگاه امام خمینی (ره)، محمدامین صادقی ارزگانی، (۱۳۸۳).

برگزیده جشنواره آثار برگزیده در حوزه امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی: انسان کامل از نگاه امام خمینی (ره)، محمدامین صادقی ارزگانی، (۱۳۸۶).

برگزیده کتاب سال حوزه: تناقض نما یا غیب نمون، نگرشی نو به معجزه، محمدامین احمدی (۱۳۷۸)؛ سرشت کلیت و ضرورت، پژوهشی در فلسفه منطق، عسکری سلیمانی امیری (۱۳۷۹)؛ نقد برهان ناپذیری وجود خدا، عسکری سلیمانی امیری (۱۳۸۰)؛ آموزه‌های عرفانی از منظر امام علی (ع)، محمدامین صادقی ارزگانی (۱۳۸۵).

شایسته تقدیر کتاب سال جمهوری اسلامی: عقل و دل، ویلیام وین رایت، ترجمه محمدهادی شهاب (۱۳۸۵). هشام بن حکم، علیرضا اسعدی (۱۳۸۹)؛

کتاب فصل جمهوری اسلامی: هشام بن حکم، علیرضا اسعدی (۱۳۸۸)؛

شایسته تقدیر در جشنواره کتاب فصل جمهوری اسلامی ایران؛ سید مرتضی، علیرضا اسعدی، زمستان ۱۳۹۱.

برگزیده کتاب سال دانشجویی: مسأله باید و هست، بحثی در رابطه با ارزش و واقع، محسن جواد (۱۳۷۵)؛ زبان دین، امیرعباس علی‌زمانی (۱۳۷۵)؛ مبانی فلسفه مسیحیت، اتین ژیلسون، ترجمه محمد محمدرضایی و سید محمود موسوی (۱۳۷۵)؛ مغالطات، علی اصغر خندان (۱۳۸۱)؛

- ❖ لوح تقدیر دهمین دوره کتاب سال دانشجویی: برای تألیف کتاب عقلانیت باور دینی از دیدگاه آلون پلنتینگ، محمدعلی مبینی.
- ❖ شایسته تقدیر چهاردهمین دوره کتاب فصل (تابستان ۱۳۸۹): «توجیه باور: آری یا نه؟ بررسی آرای ویلیام آلستن»، محمد علی مبینی.
- ❖ شایسته تقدیر دوازدهمین دوره کتاب سال حوزه (۱۳۸۹): پایان نامه دکتر با عنوان «اعتبار معرفتی باور دینی بر اساس رویکرد جدید آلستن به مسئله توجیه»، محمدعلی مبینی.
- ❖ شایسته تقدیر از جشنواره کتاب دین و پژوهش های برتر (۱۳۹۵): نوبختیان، سید علی حسینی زاده خضراآباد، ۱۳۹۵.
- ❖ برگزیده جشنواره آیین خرد در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی (۱۳۸۶): مسائل اخلاقی، علیرضا آل بویه.
- ❖ شایسته تقدیر در همایش ملی فلسفه اخلاق (۱۳۹۴): مقاله «سامری خیرخواه و جواز سقط جنین» علیرضا آل بویه (مشترک)
- ❖ مقاله «بررسی و نقد دلایل سودگرانه وارن بر جواز سقط جنین» علیرضا آل بویه (مشترک)
- ❖ برگزیده هفتمین جشنواره بین المللی فارابی (۱۳۹۳):

- پایان نامه «سقط جنین از منظر اخلاقی»، «کسب رتبه برگزیده سوم در بخش گروه علمی «فلسفه، کلام، اخلاق، ادیان و عرفان».
- ❖ شایسته تقدیر کتاب سال حوزه (۱۳۹۲): پایان نامه «سقط جنین از منظر اخلاقی»، علیرضا آل بویه.
- ❖ شایسته تقدیر کتاب سال حوزه (۱۳۹۳): عناصر فلسفه اخلاق، علیرضا آل بویه.
- ❖ احراز رتبه شایسته تقدیر چهاردهمین دوره کتاب فصل (تابستان ۱۳۸۹): برای تألیف کتاب «توجیه باور: آری یا نه؟ بررسی آرای ویلیام آلستن»، محمدعلی مبینی.
- ❖ رتبه اول پژوهشگر برگزیده پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در سال ۱۳۹۰: محمدعلی مبینی.
- ❖ رتبه سوم پژوهشگر برگزیده پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در سال ۱۳۹۴: محمدعلی مبینی.
- ❖ مقاله برتر همایش بین المللی اخلاق و ادیان (۱۳۹۱): «سقط جنین از منظر الهیات اخلاقی»، علیرضا آل بویه.

